Μπλουζ και Ρεμπέτικου Γωνία

Γιώργος Κτενάς

Υπάρχουν ψυχολογικές και θρησκευτικες δοξασίες που έχουν ως πρότυπο οργάνωσης τη δομή μυστικής αδελφότητας (με ιεραρχία προερχόμενη από τα μασονικά πρότυπα), που στην προσπάθειά τους να εξηγήσουν τα πάντα, δεν εξηγούν τελικά τίποτα. Και συμβιβάζουν, για παράδειγμα, την ύπαρξη ενός παντελεήμονος θεού, με κάποια τεράστια τραγωδία. Άρα ερμηνεύουν και αποδέχονται την καταστροφή, τον πόνο, ακόμα και τον θάνατο περίπου ως δοκιμασία αγάπης ή, έστω, ως κάποιο σχέδιο θείας Πρόνοιας.

Αποτέλεσμα είναι ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού, που δεν σχετίζεται με το ανοιχτό και τη χειρονομία της απομάγευσης, να παραμένει απαθές και ετερόνομο. Δέσμιο του προνομιακού ρόλου που το ίδιο αποδίδει στον θεό, το κράτος κ.λπ. καθώς έχει συνδέσει την ευτυχία και το μέλλον του με μια στατική πλευρά ιστορίας. Μορφές αυθεντίας, το κράτος, ο θεός κ.α., που έχουν συστηματοποίησει τη σχέση τους με την εξουσία και λειτουργούν ως χωροφύλακες στην υπηρεσία τού παγκόσμιου αρπακτικού οικονομικού Διευθυντηρίου.

Και είναι γεγονός πως ο αργόσυρτος χρόνος των ετερόνομων κοινωνιών αφουγκράζεται άριστα τις επαναλαμβανόμενες τελετουργίες της καθημερινότητας, υποβαθμίζοντας τα σημαντικά γεγονότα. Αφήνοντας στην άκρη ενεργά υποκείμενα που, αν και το άξιζαν, δεν είχαν θέση στην επίσημη Ιστορία γιατί έζησαν και έδρασαν ετερόδοξα. Όπως είναι για παράδειγμα οι ρεμπέτες και το ρεμπέτικο τραγούδι. Ήταν όμως τόσο σημαντική η επιρροή τους, που χρειάστηκε σταδιακά να επανατοποθετηθούν στο επίκεντρο της ιστορικής παρατήρησης και αφηγηματικής βαρύτητας. Ακόμα κι αν προερχόταν από το περιθώριο του καθωσπρεπισμού τής κοινωνικής δομής, προκειμένου να υπάρξει μία συγκριτικά πληρέστερη κοινωνική απεικόνιση του κλίματος ολόκληρης εποχής.

Αλλά αυτή η ίδια διαδικασία οφείλει να είναι συνεχής και όχι μίας χρήσης. Από την άποψη πως προκύπτουν συνεχώς σπουδαίες εργασίες (στον χώρο του βιβλίου, της μουσικής, του θεάτρου, του χορού κ.λπ.), που κινούνται όμως έξω από το κανονιστικό πλαίσιο των δημοσίων σχέσεων και των media. Με αποτέλεσμα να γίνονται δύσκολα γνωστά στο ευρύ κοινό, καθώς κατά κανόνα δεν είναι εύκολο να υποπέσουν στην αντίληψη ακόμα και των ψαγμένων. Για να συνεχίσουμε με το ρεμπέτικο τραγούδι, πόσοι μουσικόφιλοι γνωρίζουν πως στα τέλη του 2015 κυκλοφόρησε νέα μουσική εργασία από τον Στέλιο Βαμβακάρη, με τίτλο Επισκέπτης; Πρόκειται για 17 αριστουργήματα που συναντιούνται στη γωνία του μπλουζ με το ρεμπέτικο, με τρία τραγούδια σε στίχους του Μάρκου και συμμετοχή εκλεκτών μουσικών και τραγουδιστών. Μια φυσική συνέχεια του ρεμπέτικου, ένα κλωνάρι που έλειπε από το δέντρο τού λαϊκού μας τραγουδιού, όπως γράφει στο σημείωμα του δίσκου ο Σωκράτης Μάλαμας που έκανε την παραγωγή.

Είναι σαφές πως ένα συγκεκριμένο γεγονός δεν μπορεί, αυτόματα, να μετατραπεί σε κανονικότητα, αλλά και ούτε να προκύψει από αυτό οριστικό συμπέρασμα. Μια μουσική εργασία, ένα βιβλίο, μία παράσταση, δεν φτάνουν από μόνα τους για να καθορίσουν την πλαισιακή αναφορά. Από την άλλη πλευρά όμως (και) ο δίσκος τού Στέλιου Βαμβακάρη στέλνει ένα ακόμα αισιόδοξο μήνυμα, που προέρχεται από το κέντρο του περιθωρίου. Χωρίς τηλεοπτική ή ραδιοφωνική διαφημιστική καμπάνια ή υποστήριξη, αποδεικνύει πως υπάρχει σοβαρή δημιουργική κινητικότητα και, μάλιστα, στο υψηλότερο επίπεδο λαϊκής τέχνης.

Το Κενό Σημαίνον Της Ευρώπης

– Η Απορρύθμιση των Θεσμικών Αρχών και των Κοινωνικών Συμβολαίων

Αποστόλης Στασινόπουλος

Η μυθολογική μορφοποίηση της Ευρώπης μας εξιστορεί πως παραπλανημένη από τη μεταμόρφωση του Δία σε ταύρο έσπευσε να τον χαϊδέψει δίνοντας του την ευκαιρία να την αρπάξει. Ο Δίας χάρισε στην Ευρώπη τρία δώρα, τον Τάλω (έναν άγρυπνο μεταλλικό γίγαντα – φύλακα που αργότερα προστάτευε την Κρήτη από κάθε επιδρομή), ένα κυνηγόσκυλο που δεν έχανε ποτέ το θήραμά του και ένα όπλο που δεν αστοχούσε ποτέ. Η Ευρώπη άνοιξε τα δώρα της πρόσφατα απελευθερώνοντας τον γίγαντα- φύλακα frontex , το κυνηγόσκυλο των αστυνομικών επιδρομών και το όπλο των στρατοκρατούμενων συνόρων.

”Τέλος θέλω να πω, ότι σε σχέση με διάφορες ερωτήσεις σας για τα σύνορα, για τον φράχτη, το όνειρο, το όραμα το δικό μας, είναι να έχουμε μία Ευρώπη δίχως τείχη, δίχως φράχτες, δίχως σύνορα. Η Ευρώπη όμως έχει σύνορα με άλλες χώρες εκτός Ευρώπης. Η Τουρκία σήμερα δεν είναι στην Ευρώπη. Η ιδέα του να πέσει ο φράχτης μονομερώς και να έρχονται οι πρόσφυγες από τον Έβρο, φαίνεται καλή ιδέα για κάποιους που δεν έχουν γνώση του γεγονότος ότι από την άλλη μεριά του Έβρου, μέχρι να φτάσουν δηλαδή στον Έβρο αυτοί οι άνθρωποι, υπάρχουν νάρκες. Άρα το δίλημμα μας δεν είναι εάν θα χάνουν τη ζωή τους στο Αιγαίο ή στις νάρκες του Έβρου. Το ζήτημα για εμάς είναι να μην χάνουν τη ζωή τους οι πρόσφυγες. Συνεπώς, η σωστή διαχείριση του προβλήματος είναι η σωστή προετοιμασία των υποδομών στην ελληνική πλευρά και η συνεργασία με την Τουρκία ώστε να σταματήσουν οι ροές.” (1)

Η δήλωση αυτή του Αλέξη Τσίπρα, το Νοέμβριο του 2015, εκτιμώ πως είναι ιδιαιτέρως στοχευμένη και εξόχως σημαντική, όχι τόσο

για αυτά που λέει αλλά για όσα επιχειρεί να αποκρύψει. Η συγκεκριμένη δήλωση εξοβελίζει δύο θεμελιώδεις πτυχές της σύγχρονης πραγματικότητας: την κατάρρευση της πολιτικής ελέγχου και επιτήρησης στην οποία είχε επενδύσει η Ευρώπη τη διαχείριση του μεταναστευτικού, η οποία έφτασε στο απόγειό της τον Μάρτιο του 2015 και την διάβρωση του θεσμικού πλαισίου πάνω στο οποίο είχε βασίσει τις πολιτικές της.

Η μία διάσταση της κυρίαρχης πολιτικής και στρατηγικής διαχείρισης της μετανάστευσης εκφράστηκε με τη λογική της αποτροπής και είχε ως ακρογωνιαίο λίθο την παρανομοποίηση της μετακίνησης και την εγκληματοποίηση της ύπαρξης. Η εν λόγω λογική, δεν συνίστατο στη θεσμοθέτηση νόμων προς παραβίαση από τους μετακινούμενους αλλά στη συστηματική δημιουργία ενός άνομου χώρου, ενός νομικού κενού δηλαδή, που περικλείει και ορίζει τον μετανάστη. Ο προσδιορισμός της κατάστασής του ως παράνομης, λαθραίας ή παράτυπης δεν εκπήγασε από τη διάπραξη κάποιου ποινικού αδικήματος, αλλά ήταν σύμφυτος με την καθολική ανυπαρξία ενός νομικού πλαισίου προστασίας του. Το γεγονός αυτό επενδύθηκε με την πολιτική εξωτερίκευσης των ροών και της επαναπροώθησης αυτών, δηλαδή την διοικητικά και στρατιωτικά οργανωμένη διατήρηση των ροών εκτός Ε.Ε. μέχρι και τη φυσική εξόντωση των όντων εκείνων που ήταν νομικά “ακατανόμαστα”.

Το παραπάνω συνδυάστηκε με την ολική αστυνόμευση του ελέγχου και τη συνεπακόλουθη στρατικοποίηση της επιτήρησης για το μεταναστευτικό πληθυσμό. Η εδραίωση ενός νόμιμου πολέμου χαμηλής έντασης εμφανίστηκε με τη στρατικοποίηση των συνόρων που επεκτάθηκε ταχύτατα και στο εσωτερικό των δυτικών κοινωνιών πολλαπλασιάζοντας τα σύνορα και καθιστώντας τα ασαφή και αδιάκριτα. Οι επιχειρήσεις της frontex στο Αιγαίο, η ανέγερση του φράχτη στον Έβρο, η δημιουργία στρατοπέδων συγκέντρωσης, αποτέλεσαν τη ρύθμιση του απειλητικού “Άλλου” ως ξένου και παράλληλα ως μιας “ανωμαλίας” στη φανταστική συνέχεια του ευρωπαϊκού πειράματος. Επιπλέον, πρέπει να υπολογίσουμε την ανάπτυξη και εφαρμογή εντός αυτών των

επιχειρήσεων μη επανδρομένων αεροσκαφών (drones) (2) και των στρατιωτικο-βιομηχανικών τεχνολογιών ελέγχου και επιτήρησης που ανεφύησαν με το σύστημα Eurosur (3).

Η κίνηση των τεκτονικών πλακών του πολιτικού χάρτη δημιουργεί διαρκώς πολλαπλούς κοινωνικούς σεισμούς παγκοσμίως. Η κατάρρευση των μηχανισμών ελέγχου και επιτήρησης των πληθυσμιακών ροών που περιγράψαμε παραπάνω αποτύπωσε την αποτυχία των ιδεολογημάτων της αποτροπής και της εξαίρεσης καθώς δεν κατάφεραν ούτε στο ελάχιστο να προβλέψουν, να αποτρέψουν και να διαχειριστούν τα προσφυγικά κύματα. Η αντιμεταναστευτική ρητορεία της Ευρωπαϊκής ελίτ και των κρατών μελών της, διαταράχτηκε ανεπανόρθωτα καθώς στάθηκε αναντίστοιχη, ακόμα και με τις δικές της κανοναρχήσεις και τα πολιτικά της στρατηγήματα, να ερμηνεύσει τις νέες κοινωνικές συγκροτήσεις και να διασφαλίσει την εύρυθμη λειτουργία των κοινωνιών. Τι συμβαίνει όμως σήμερα; Πού δείχνει να οδηγεί η αποτυχία και το αδιέξοδο των κυρίαρχων πολιτικών αποφάσεων;

Αρχικά θα πρέπει να σταθούμε στην ερωτοτροπούσα σχέση της Ευρώπης με την Τουρκία που κατέληξε και στην πρόσφατη κοινή δήλωση – συμφωνία, που χαρακτηρίζει την Τουρκία ως ασφαλή τρίτη χώρα συγκαλύπτοντας πως το τελευταίο διάστημα στην Τουρκία δολοφονούνται αντιφρονούντες δικηγόροι σε δημόσια θέα, εξοστρακίζεται η ελευθερία του τύπου ενώ ταυτόχρονα φυλακίζονται δημοσιογράφοι που θεωρούνται αντισυστημικοί. Ολόκληρες πόλεις και κοινότητες Κούρδων (4) πολιορκούνται στο εσωτερικό της και η ένταση της καταστολής διευρύνεται τη στιγμή που η ”ψυχρή” διαμάχη με την Ρωσία εξαπλώνεται σαν έρημος κάτω από το θρυμματισμένο πολιτικό σκηνικό. Ακόμα, βρισκόμαστε αντιμέτωποι με το κλείσιμο των συνόρων και τη δημιουργία φραχτών εντός Ε.Ε. Αν αναλογιστούμε και την πρόσφατη απόφαση του συμβουλίου της Κομισιόν να εντείνει τους ελέγχους εντός της ζώνης Σένγκεν μπορούμε χωρίς δυσκολίες να κατανοήσουμε την αλλοίωση του θεσμικού μεταβολισμού της Ευρώπης (5). Η ηγεμονική στάση της Γερμανίας που εμφανίστηκε ως εγγυητής της σταθερότητας του ευρωπαϊκού οικοδομήματος και

προέβη σε μια επιλεκτική υποδοχή, σκληραίνοντας τους όρους για την οικογενειακή επανένωση, συνοδεύεται, όπως γίνεται πλέον ξεκάθαρο, από την άρνηση των δορυφόρων της να συμμετέχουν στην πολιτική μετεγκατάστασης με την διαρκώς εντεινόμενη εσωστρέφεια τους. Πρέπει να επισημάνουμε, στο σημείο αυτό, και το τελευταίο νομοσχέδιο που ψηφίστηκε από την ελληνική βουλή, στο οποίο αναφέρεται ρητά η δυνατότητα στέρησης της ελευθερίας των προσφύγων μετά από απόφαση του διοικητή του εκάστοτε hot spot! (6)

Τα hot spot αποτελούν τα νεώτερα στρατόπεδα συγκέντρωσης βαθαίνοντας ακόμα περισσότερο τον διαχωρισμό και τις διαιρέσεις εντός των πληθυσμών. Η φημολογία των τελευταίων ημερών για την κατάρρευση της συμφωνίας Ε.Ε -Τουρκίας είχε ως συνέπεια την κυκλοφορία δημοσιευμάτων στον γερμανικό τύπο και συγκεκριμένα στη Bild για τη μετατροπή των νησιών σε hotspot με την ταυτόχρονη παύση των ακτοπλοϊκών γραμμών προς την ενδοχώρα (7) .

Η Ειδομένη που παράχθηκε ως ένας γεωστρατηγικός τόπος γκρίζας ζώνης δικαίου πάνω στον οποίο επιχειρήθηκαν κεντρικές πολιτικές συγκρούσεις μεταξύ της Ελλάδας, της Μακεδονίας και της Ε.Ε., εκκενώθηκε με συνοπτικές διαδικασίες χωρίς την παρουσία δημοσιογράφων αποκαλύπτοντας πως τα όρια μεταξύ του ορατού και του αόρατου είναι τετριμμένα. Η επιλογή διατήρησης του φράχτη στον Έβρο τη στιγμή που ήδη έχει δημιουργηθεί βαλκανική δίοδος, επεκτείνοντας τη λογική του ρεαλισμού και της διαχείρισης στο ζήτημα των πληθυσμιακών ροών, καταργεί τη μόνη λογική δίοδο εισόδου με συνέπεια να μεγεθύνεται ο αριθμός των θυμάτων καθημερινά. Η αποτροπή των μαζικών θανάτων στο ”σταυροδρόμι των πολιτισμών” μπορεί να περάσει μόνο μέσα από την αποστρατικοποίηση των συνόρων και το άνοιγμα του απονταρκοθετημένου Έβρου.

Επιπροσθέτως, η πρόταση για τη δημιουργία outspots εκτός Ε.Ε που ανακυκλώνεται συνεχώς τον τελευταίο χρόνο σε όλες τις συζητήσεις του κονκλαβίου των ευρωπαϊκών ηγετών πρέπει να μας ανακινεί πολλές υποψίες διότι η δημιουργία τέτοιων κέντρων

πέρα από το να στεγανοποιεί την αυθαίρετη κράτηση, και μάλιστα με ακόμα πιο αμφιλεγόμενους όρους διότι δεν πρέπει να ξεχνάμε πως η Τουρκία – όπως ήδη σημειώσαμε – θεωρείται ασφαλής χώρα, περιπλανιέται στους κόλπους των ευρωπαϊκών οργάνων εδώ και αρκετά χρόνια (8) .

Επίσης, εκτείνει τη λογική της εξωτερίκευσης των ροών και των κλειστών συνόρων καθώς αρνείται να αποδεχτεί την κατάρρευση της ευρωπαϊκής νομικο-πολιτικής τάξης και εμμένει στη λογική του διαχωρισμού, που έχει ως αποτέλεσμα την πολύ πιθανή προοπτική δημιουργίας ροών δύο ταχυτήτων και ακόμα περισσότερων στρατοπέδων συγκέντρωσης στις χώρες αυτές. Η βαθιά ανηθικότητα του κράτους και των υπερεθνικών δικτύων οικονομικής και πολιτικής εξουσίας ξεδιπλώνεται ξανά, οριοθετώντας τη σχέση της με την ανθρώπινη ζωή. Όλα αυτά, εκτός από το να καταδεικνύουν την αντινομική φύση του δυτικού φιλελευθερισμού και τις αντιφάσεις του ενωσιακού μορφώματος, αποκαλύπτουν τη συνολική κατάρρευση της μεταναστευτικής πολιτικής καθώς το πεδίο των συγκρούσεων μεταφέρεται εντός Ε.Ε. με τις θεσμικές δικλείδες που αποτελούσαν τα μέχρι πρότινος θεμέλιά της, να απορρυθμίζονται από το εσωτερικό της.

Το δικαίωμα στο άσυλο περιορίζεται σε σημείο πρωτοφανές καταδεικνύοντας τη θωράκιση και των κρατών-μελών καθώς συσκοτίζονται και οι έσχατες βεβαιότητες του Ευρωπαϊκού μοντέλου που μεταλλάσσεται μαζί με τα κράτη-μέλη της από μια ένωση Δικαίου σε μια ένωση Ισχύος. Οι βαθιές αυτές αντιφάσεις και η τεράστια αμηχανία των ευρωπαϊκών ελίτ απέναντι στη νέα αυτή κατάσταση, πηγάζει από το γεγονός πως οι νέες κοινωνικο-ιστορικές εκδηλώσεις καταφέρνουν να υπονομεύσουν τους πρωτογενείς όρους συγκρότησης του έθνους – κράτους και της Ε.Ε., όπως και όλες τις θεσμικές άμυνες της ”Ευρώπης των δικαιωμάτων και της ελευθερίας των πολιτών”. Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ο Χάρτης θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης μεταστρέφονται σε κενές από νόημα συμβάσεις καθώς αδυνατούν να εγγυηθούν τους όρους της ζωής.

Ποια είναι όμως τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της καινοφανούς αυτής προσφυγικής κίνησης; Το διαβατήριο Νάνσεν αποτέλεσε εν μέσω του νομικού εργαστηρίου του μεσοπολέμου την πρωταρχική εισαγωγή διεθνών κανονισμών που στόχευαν να διευθετήσουν το ζήτημα των προσφύγων. Ο οργανισμός αυτός (το Διεθνές γραφείο Νάνσεν) διαλύθηκε το 1938, μετά την κατάργηση της σχετικής Αρμοστείας πλην όμως το έργο της συμπεριελήφθη σε νεότερες συνθήκες, όπως στη συμφωνία του Λονδίνου (15 Οκτωβρίου 1949) και της Γενεύης (28 Ιουλίου 1951). Η μεταγενέστερη συνθήκη της Γενεύης αποτελεί μέχρι και σήμερα την ισχυρότατη παραπομπή καθορισμού του πρόσφυγα που μαζί με το Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης το 1967 εκφράστηκαν ως η ρυθμιστική αρχή διευθέτησης του προσφυγικού ζητήματος μετά και το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, μέσω μαζικών επαναπατρισμών και πολιτογραφήσεων. Η αποτελεσματικότητα όμως αυτών των συμβάσεων και των οργανισμών τους θα έπρεπε να δηλωθεί απερίφραστα και χωρίς ψευδαισθήσεις πως ήταν ανέκαθεν ανεπαρκής. Όπως είχε διακρίνει παλιότερα και ο Αγκάμπεν: "Σε κάθε περίπτωση, όμως, το ουσιαστικό είναι ότι κάθε φορά που οι πρόσφυγες δεν αντιπροσωπεύουν μεμονωμένες ατομικές περιπτώσεις, αλλά, όπως συμβαίνει πλέον με όλο και μεγαλύτερη συχνότητα, ένα μαζικό φαινόμενο, τόσο αυτές οι οργανώσεις όσο και τα μεμονωμένα κράτη, παρ 'όλες τις επίσημες και βαρύγδουπες επικλήσεις των "ιερών και αναπαλλοτρίωτων" δικαιωμάτων του ανθρώπου, αποδεικνύονται ολωσδιόλου ανίκανα όχι μόνο να επιλύσουν το πρόβλημα, αλλά ακόμα και να το αντιμετωπίσουν με τον προσήκοντα τρόπο" (9) .

Η διαπίστωση αυτή του Αγκάμπεν δύναται να μας βοηθήσει να ερμηνεύσουμε και τον λόγο που οι μεταπολεμικές συναινέσεις απεμπόλησαν την πρόβλεψη και την εγγραφή των μετακινήσεων που ακολούθησαν μέσα σε αυτές τις συμβάσεις. Η ροή της μετακίνησης από το 1950 και μετά καθορίστηκε από διακρατικές συμφωνίες στη βάση των κοινών αγορών εργασίας ή πολιτικών κάλυψης εργατικού δυναμικού στη άνθιση της καπιταλιστικής ανάπτυξης με στόχο την επιλεκτική υποδοχή σε μια ολοένα αυξανόμενη παγκοσμιοποίηση της αγοράς εργασίας. Με την πετρελαϊκή κρίση το 1973, μέχρι και την οποία είχαν στρατολογηθεί περί τους 20 εκατομμύρια

ξένοι εργάτες με το καθεστώς του «φιλοξενούμενου εργάτη», τα δυτικοευρωπαϊκά κράτη αποφάσισαν να απαγορεύσουν μονομερώς την εισροή εργατών. Η πολιτική αυτή, η μεταλλαγή δηλαδή του status quo του μετανάστη και η απόσυρση των κρατών από τις συμφωνίες που περιόριζαν την παράνομη μετανάστευση, οδήγησε στον διαχωρισμό του πρόσφυγα και του μετανάστη χωρίς χαρτιά, η οποία καθόρισε έκτοτε και το νομικό καθεστώς των μετακινούμενων. Τα συμβόλαια πάνω στα οποία αποτυπώθηκαν οι νόμιμοι δίοδοι διάβασης αποσχίστηκαν από τα ίδια συμβαλλόμενα μέρη ενώ όσοι τα διέσχιζαν βούλιαξαν στο κενό που δημιουργήθηκε, αιωρούμενοι πάνω από το χάσμα μεταξύ αυτών των δύο τόπων.

Η εισβολή της ιστορίας στον κοινωνικό χρόνο με την πρόσφατη παγκόσμια και αδιάκοπη μετακίνηση πληθυσμών δημιούργησε τις ρωγμές για την ανασκευή όλων των νομικών κατηγοριών στις οποίες βασίστηκε η ευρωπαϊκή θεσμική τάξη. Το γεγονός ότι η συντριπτική πλειονότητα των εισροών αντιστοιχεί σε αυτό που το δικαιϊκό πλαίσιο ορίζει ως “πρόσφυγα”, ένα πρόσωπο που δικαιούται νομικής προστασίας, μαζί με την ανικανότητα συνολικής απορρόφησής τους στην κατεύθυνση μιας πολιτικής μετεγκατάστασης και την αδυναμία ολικής νομικής τους κάλυψης απογυμνώνει το νομικό και εξουσιαστικό διαχωρισμό μετανάστη και πρόσφυγα. Πώς θα έπρεπε να χαρακτηριστούν άλλωστε όσοι εκτοπίζονται λόγω επισιτιστικών και περιβαλλοντικών κρίσεων ή όσοι πέφτουν θύματα trafficking ή διώκονται πολιτικά και θρησκευτικά κατά τη διαδρομή τους;

Η μεγαλύτερη μετανάστευση που γνωρίσαμε από το Β’ Παγκόσμιο Πόλεμο διεξάγεται σήμερα και κυοφορεί μια νέα πολιτική συνθήκη και όχι ένα πρόβλημα προς επίλυση, το οποίο άλλωστε θα ήταν αδύνατον να επιλυθεί με τους παλιούς όρους. Η φιγούρα του πρόσφυγα συνεπώς προκαλεί κρίσεις στον πυρήνα του έθνους-κράτους. Γιατί όμως συμβαίνει αυτό; Νομίζω πως πρέπει να το αναζητήσουμε στις απαρχές των νεωτερικών συμβολαίων.

Η συγκροτητική αρχή του έθνους-κράτους που προέβλεπε πως η γέννηση σε ένα δεδομένο έδαφος και μια ορισμένη κρατική τάξη

αποτελεί πηγή δικαιωμάτων, βρίσκεται σε κρίση. Αυτά που αποτέλεσαν τον πυρήνα των δικαιωμάτων, δηλαδή το δίκαιο του αίματος και το δίκαιο του εδάφους σήμερα διαρρηγνύονται. Το γεγονός ότι κατάφερε να προβλέψει αποτελεσματικά το ζήτημα της ανιθαγένειας μέσα από την ταύτιση της γέννησης με την ιθαγένεια ήταν καταλυτικό για ένα κόσμο που οργανώθηκε ραγδαία στη βάση συντεταγμένων πολιτειών, λειτούργησε όμως και ως το πέπλο συγκάλυψης της απόστασης που υπήρχε μεταξύ του ανθρώπινου όντος καθαυτού, της ίδια της ανθρώπινης ύπαρξης δηλαδή, και του ανθρώπου ως υποκείμενου δικαίου, επενδεδυμένου με νομική υπόσταση. Η μετακίνηση του πρόσφυγα αποκάλυψε την απωθημένη αυτή απόσταση καθώς βρέθηκε ανάμεσά της, εντός μιας ακατάπαυστης διαδρομής μεταξύ αυτών των δύο ασύμπτωτων περιοχών χωρίς ποτέ να καταφέρνει να χαράξει την τομή τους και να εισέλθει σε αυτή.

Οι νομικές κατηγοριοποιήσεις ήταν και παραμένουν ζήτημα πολιτικής απόφασης και οριοθέτησης. Για τους μη-πολίτες πρόσφυγές απέμεινε η υπαγωγή τους στη θολή κατηγορία των δικαιωμάτων του ανθρώπου που όπως φαίνεται αδυνατεί να εξασφαλίσει τις συνθήκες της διαβίωσής τους. Εκεί πρέπει να εντοπιστεί και η αμηχανία συνολικά της Ευρωπαϊκής πολιτικής τάξης να απαντήσει θετικά στη μετακίνηση. Σπάζοντας αυτήν την ταύτιση της γέννησης με την ιθαγένεια βυθίζει τα έθνη-κράτη σε μια υπαρξιακή κρίση. Η συνθήκη αυτή αποκάλυψε πως όταν τα δικαιώματα του ανθρώπου δεν είναι ταυτόχρονα και δικαιώματα του πολίτη η ζωή τοποθετείται στο όριο και η ίδια η ανθρώπινη ύπαρξη τίθεται υπό διερώτηση. Ας αναλογιστούμε εδώ την απόφανση της Χάνα Άρεντ που παρότι μας ταξιδεύει 65 χρόνια πίσω, διατηρεί την ισχύ της στο σήμερα: ”Δεν είναι η απώλεια των συγκεκριμένων δικαιωμάτων, επομένως, αλλά η απώλεια μιας κοινότητας που είναι πρόθυμη και σε θέση να εγγυηθεί ένα οποιοδήποτε δικαίωμα, ήταν η συμφορά που έπληξε ένα συνεχώς αυξανόμενο αριθμό ανθρώπων. Ο άνθρωπος, αποδεικνύεται, ότι μπορεί να χάσει όλα τα λεγόμενα δικαιώματα του ανθρώπου, χωρίς να χάσει την ουσιαστική ιδιότητά του ως άνθρωπος, την ανθρώπινη αξιοπρέπειά του. Μόνο η απώλεια της δυνατότητάς του

να ανήκει σε μια κοινότητα-πολιτεία μπορεί να εξοστρακίσει τον άνθρωπο από την ανθρωπότητα” (10). Συνεπώς, η παροχή ιθαγένειας σε όλους, σκιαγραφεί ένα ουσιαστικό διακύβευμα για μια νέα κοινωνική θέσμιση καθώς αποδιοργανώνει τους όρους του αποκλεισμού. Η ανεπάρκεια ωστόσο των δικαιωμάτων του ανθρώπου να διασφαλίσουν τη ζωή φαίνεται και από την ευκολία με την οποία αλλοιώνονται από τους ίδιους τους φορείς που τα υπέγραψαν.

Η συμφωνία ΕΕ – Τουρκίας παραβιάζει ευθεία της συνθήκη της Γενεύης, το πυρηνικό κέντρο της Ευρώπης των δικαιωμάτων. Σε αντίθεση με το κείμενο της Σύμβασης της Γενεύης όπου κυρώνει πως “κανένα συμβαλλόμενο κράτος δεν θα απελάσει ή επιστρέψει (επαναπροωθήσει), πρόσφυγα με οποιονδήποτε τρόπο στα σύνορα εδαφών όπου η ζωή ή η ελευθερία του θα απειλούνταν λόγω της φυλής του, της θρησκείας, εθνικότητας, συμμετοχής σε ιδιαίτερη κοινωνική ή πολιτική άποψη” (11) παρατηρούμε την αναίρεση της εν λόγω αρχής, αφού με βάση τα οριζόμενα στη Συμφωνία Ε.Ε. – Τουρκίας, προτεραιότητα στην επανεγκατάσταση θα έχουν οι Σύριοι πρόσφυγες που δεν έχουν επιχειρήσει παράτυπη είσοδο στην Ευρώπη. Αναφορικά με την πρόσφατη απορριπτική απόφαση της επιτροπής προσφυγών που προβλέπει την απέλαση Σύρου πρόσφυγα στη Τουρκία και τη συγκρότηση μέσω νέας τροπολογίας επιτροπών προσφυγών ”κατά παραγγελία” ας σκεφτούμε ξανά πάνω στην παραδοξότητα που μας έθετε η Χάνα Άρεντ ήδη από το 1951: ”Το καλύτερο κριτήριο για να αποφασιστεί εάν κάποιος έχει εξωθηθεί έξω από τα όρια του νόμου είναι η ερώτηση αν θα επωφεληθεί από τη διάπραξη ενός εγκλήματος. Αν μια μικρή διάρρηξη είναι πιθανό να βελτιώσει τη νομική του θέση, τουλάχιστον προσωρινά, μπορεί κανείς να είναι σίγουρος ότι έχει στερηθεί των δικαιωμάτων του ανθρώπου. Γιατί τότε ένα ποινικό αδίκημα γίνεται η καλύτερη ευκαιρία για να ανακτήσει κάποιο είδος της ανθρώπινης ισότητας, ακόμη και αν είναι ως μια αναγνωρισμένη εξαίρεση στον κανόνα. Το ένα σημαντικό γεγονός είναι ότι αυτή η εξαίρεση προβλεπόταν από το νόμο. Ως εγκληματίας, ακόμη και ένας ανιθαγενής δεν θα αντιμετωπίζεται χειρότερα από ότι ένας άλλος εγκληματίας, δηλαδή, θα πρέπει να αντιμετωπίζονται όπως

όλοι οι άλλοι. Μόνο ως δράστης εναντίον του νόμου μπορεί να κερδίσει την προστασία από αυτόν. Όσο η δίκη και η καταδίκη του διαρκέσει, θα είναι ασφαλής από την αυθαίρετη εξουσία της αστυνομίας ενάντια στην οποία δεν υπάρχουν ούτε δικηγόροι ούτε προσφυγές. Ο ίδιος άνθρωπος που ήταν στη φυλακή χτες λόγω της απλής παρουσίας του σε αυτόν τον κόσμο, ο οποίος δεν είχε κανένα απολύτως δικαίωμα και ζούσε υπό την απειλή της απέλασης, ή που στελνόταν χωρίς ποινή και χωρίς δίκη σε κάποιο είδος εγκλεισμού, επειδή είχε προσπαθήσει να εργαστεί και να ζήσει, μπορεί να γίνει σχεδόν ένας ολοκληρωμένος πολίτης λόγω μιας μικρής κλοπής. Ακόμα κι αν είναι αδέκαρος μπορεί να πάρει τώρα ένα δικηγόρο, να διαμαρτυρηθεί για τους δεσμοφύλακές του και θα πρέπει να ακουστεί με σεβασμό. Δεν είναι πλέον το απόβρασμα της γης, αλλά αρκετά σημαντικός ώστε να ενημερωθεί για όλες τις λεπτομέρειες του νόμου βάσει του οποίου θα δικαστεί. Έχει γίνει εκ νέου ένα αξιοσέβαστο άτομο.” (12)

Ταυτόχρονα και η ίδια η έννοια του πολίτη αδυνατεί να περιγράψει την πολυπλοκότητα των σύγχρονων κοινωνιών. Τι σημαίνει να είσαι πολίτης σήμερα στην Ευρώπη; Η ιδιότητα του πολίτη έχει πλέον κατακερματιστεί και μετακυλίεται εύκολα σε μια γκρίζα ζώνη δικαίου. Τα παγκόσμια δίκτυα οικονομικής και πολιτικής εξουσίας εκμηδενίζουν την εθνοκρατική πολιτική μέσω της αφαίρεσης καταστατικών δυνατοτήτων από τα έθνη- κράτη, όπως τη δυνατότητα της κυρίαρχης απόφασης και θρυμματίζουν ακόμα και τα τελευταία ψήγματα έκφρασης του πολίτη μέσα από τα κράτη δικαίου. Ακόμα, η σύνθεση των ευρωπαϊκών κοινωνιών μαρτυρά πως η σημασία της έννοιας του πολίτη χάνει την καταγωγική της ισχύ και αναπαράγεται εν απουσία νοήματος. Μία εξίσου σημαντική επισήμανση που διασταυρώνεται με τις προηγούμενες προέρχεται από την έξοδο της Γαλλίας από την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα δικαιώματα του Ανθρώπου και το δίλημμα που έθεσε ο πρωθυπουργός Μάνουελ Βαλς στο κοινοβούλιο – Ελευθερία ή Ασφάλεια – φάσκοντας πως ύψιστη ελευθερία είναι η ασφάλεια, διατηρώντας έτσι το γαλλικό κράτος σε κατάσταση εκτάκτου ανάγκης για πάνω από έξι συναπτούς μήνες.

Πράγματι, τα δικαιώματα του ανθρώπου και η έννοια του πολίτη δείχνουν ανεπαρκή ώστε να περιγράψουν αυτή τη κατάσταση. Δεν πρέπει όμως να ξεχνάμε πως αποτελούν τη θεσμική παγίωση των δημοκρατικών αγώνων των προηγούμενων αιώνων, και την κληρονομιά που μας παραδίδει η παράδοση του προτάγματος της αυτονομίας που διέλυσε την Ελέω θεού Βασιλεία και ανέδειξε έναν ανθρωπότυπο εν επιγνώσει του εαυτού που θέσπισε δίκαιο από εκείνον και για εκείνον. Αυτό όμως που πρέπει χωρίς περιστροφές να θιχτεί σήμερα είναι η εκχώρηση της ελευθερίας στην κρατική εξουσία, με τις όποιες μεταλλαγές επισυμβαίνουν τα τελευταία χρόνια σε αυτή.

Η πρωταρχική και εξόχως διαφωτιστική διατύπωση των νεωτερικών συνταγμάτων, που διατρανώνει πως όλες οι εξουσίες πηγάζουν από το λαό και ασκούνται από τον ίδιο και υπέρ αυτού, παρά την πασίδηλη ριζοσπαστικότητά της, συγκαλύπτει πως η ιδιοποίηση της εξουσίας από το κυρίαρχο κράτος σηματοδοτεί και την έξοδό του από τη φανταστική αυτή συμφωνία καθώς και τη δυνατότητα του να ορίζει αυθαίρετα και ανεξέλεγκτα τα μέσα και τους σκοπούς της δημόσιας-πολιτικής σφαίρας. Η αυτοκυβέρνηση του πολιτικού σώματος είναι αδύνατη όταν ο ιδιωτικός και ο δημόσιος χώρος διαμεσολαβούνται από την κρατική νομή της εξουσίας. Τα κοινωνικά συμβόλαια σκηνοθέτησαν την παραίτηση των ανθρώπων από την κοινωνική εξουσία και την παραχώρηση τους στο κράτος. Το κράτος διαφεύγει σήμερα της συμφωνίας αυτής μετατρέποντας τον πολίτη σε ένα εύθραυστο υποκείμενο και τον μη-πολίτη σε μια φιγούρα απροστάτευτη και παραδομένη στην κρατική ισχύ.

Η δυσκολότερη πράξη του παρόντος είναι η αφήγηση του μέλλοντος που διαγράφεται ως ένας σκοτεινός και αφανέρωτος τόπος. Η σχηματοποίησή του μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο μέσα από την παροντική του πράξη. Η νόμιμη και ελεύθερη μετακίνηση, το οριστικό κλείσιμο των στρατοπέδων συγκέντρωσης και η διαμονή των προσφύγων στον αστικό ιστό όπως τροχοδρομείται από τις απελευθερωτικές δομές αλληλεγγύης, η απόδοση πολιτικού ασύλου και η άρση του εξουσιαστικού διαχωρισμού πρόσφυγα και

μετανάστη αποτελούν τους άμεσα επιτεύξιμους οδοδείκτες που προλειαίνουν το έδαφος για τη θέσμιση ενός δικαίου ανοιχτών συνόρων, τον επαναπροσδιορισμό της έννοιας του πολίτη ως μιας πλήρους συμμετοχικής ιδιότητας και τη δημιουργία ενός πεδίου δικαιωμάτων μη διαμεσολαβημένου από το κράτος.

Η χρονικότητα των νέων πολιτικών και κοινωνικών συγκρούσεων έχει μια αυθαίρετη και ακαθόριστη διάρκεια. Η μόνη βεβαιότητα απέναντι στη διάψευση κάθε προσδοκίας και την εκρίζωση κάθε αναγκαιότητας, είναι η νεότευκτη παγκόσμια κοινωνική συγχρονία που διαμορφώνεται μεταξύ των προσφύγων και των κοινωνικών κινημάτων που αποτολμούν να εικονίσουν σχεδιαγράμματα ελεύθερης συμβίωσης αποκόπτοντας την επέλαση της βαρβαρότητας. Η εκθεμελίωση της κρατικής εγκυρότητας προσφέρει τη δυνατότητα της απελευθέρωσης του δημόσιου χώρου, ως μια δικτυωμένη σφαίρα αυτόνομων κοινοτήτων, πέρα από την κρατική δικαιοδοσία όπως μας ψελλίζει το παράδειγμα της Ροζάβα.

Αυτά είναι τα ερωτήματα του καιρού μας. Τις απαντήσεις τις αφήνω σε εμάς.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ:

1) Από την επίσκεψη του Αλέξη Τσίπρα και του Μάρτιν Σουλτς στη Μυτιλήνη στις 5 Νοεμβρίου του 2015, μια εβδομάδα μετά τη διαδήλωση στον Έβρο της Πρωτοβουλίας ενάντια στον φράχτη στον Έβρο
https://www.efsyn.gr/arthro/sti-lesvo-gia-prosfygiko-tsipras-kai-soylts
2) βλ. ενδεικτικά: Έμποροι των συνόρων, Αποστόλης Φωτιάδης, Ποταμός, Αθήνα 2015
3) https://www.tovima.gr/politics/article/?aid=534255
4)
https://www.athina984.gr/2016/05/26/tourkia-aposyrthikan-ta-enopla-kourdika-tmimata-apo-tin-poli-nusaybin/
5)
https://tvxs.gr/news/eyropi-eop/eksamini-paratasi-elegxon-sta-esoterika-synora-tis-sengken-proteine-i-komision

6)
https://www.efsyn.gr/arthro/oi-allages-sto-nomoshedio-gia-prosfygiko
7)
https://newpost.gr/politiki/532754/bild-enallaktiko-sxedio-ths-ee-gia-metatroph-twn-nhsiwn-se-monima-hotspots
8) Αναφορικά με την πρόταση Μπλερ για δημιουργία outspot στην τότε εκτός Ε.Ε Κροατία το 2003 βλ. Έμποροι των συνόρων, Αποστόλης Φωτιάδης, Ποταμός, Αθήνα 2015
9) βλ. Giorgio Agamben, homo sacer: κυρίαρχη εξουσία και γυμνή ζωή, εκδόσεις Εξάρχεια, Αθήνα 2016
10)
https://eagainst.com/articles/nationstates-and-the-rights-of-man/
11) Από το κείμενο της Σύμβασης της Γενεύης (άρθρο 33 (1))
12)
https://eagainst.com/articles/nationstates-and-the-rights-of-man/

Η Φύση του ανθρώπου – Σκέψεις από την Ηθική και την Αλληλοβοήθεια του Κροπότκιν

Δανάη Κασίμη

«*Πράγματι, μήπως η ζωή και όλη η ιστορία των ανθρώπων δε μας διδάσκουν ότι, αν οι άνθρωποι καθοδηγούνταν αποκλειστικά από σκέψεις προσωπικού οφέλους, δε θα ήταν εφικτή καμία κοινωνική ζωή; Ολόκληρη η ιστορία της ανθρωπότητας δείχνει ότι ο άνθρωπος είναι ο μέγας σοφιστής και ότι το μυαλό του μπορεί να βρει, με εκπληκτική ευκολία, κάθε λογής δικαιολογία για εκείνο*

στο οποίο τον ωθούν οι επιθυμίες και τα πάθη του.»[1]

«…η τεράστια σημασία της αρχής της αλληλοβοήθειας αναδεικνύεται πλήρως στο πεδίο της ηθικής. Όποιες όμως και αν είναι οι απόψεις μας για την προέλευση του ενστίκτου της αλληλοβοήθειας –είτε η καταγωγή του θεωρείται βιολογική είτε υπερφυσική– μπορούμε να εντοπίσουμε την ύπαρξή του ήδη στα κατώτερα επίπεδα του ζωικού βασιλείου και από αυτό το επίπεδο μπορούμε να παρακολουθήσουμε την αδιάκοπη εξέλιξή του εις πείσμα πολλών αρνητικών παραγόντων σε όλες τις φάσεις της ανθρώπινης προόδου μέχρι τις μέρες μας..»[2]

Πιοτρ Κροπότκιν

Η απάντηση στο ερώτημα που αφορά στον προσδιορισμό της φύσης του ανθρώπου και πιο συγκεκριμένα στο αν ο άνθρωπος είναι καλός ή κακός, μπορεί να φαντάζει εξαιρετικά νεφελώδης. Παρόλα αυτά, το θέμα αυτό είναι πάντοτε επίκαιρο διότι, παρά τη σχετικότητα αυτών των αντίθετων προσδιορισμών, οι ασκούντες εξουσία μάς προσφέρουν «απλόχερα» την απάντηση για να μας διευκολύνουν. Η επιβολή αυταρχικών κανόνων και η δημιουργία «χρωματιστών κελιών» από τα κράτη, βασίζεται ακριβώς στην παραδοχή ότι ο άνθρωπος είναι σίγουρα κακός, ανταγωνιστικός και σε καμία περίπτωση καλός. Από τον Κιμ Γιονγκ Ουν μέχρι τον Τζιχάντι Τζον και τους εθελοντές για τους πρόσφυγες, ο χαρακτηρισμός του ανθρώπου ως καλού ή κακού δεν είναι εύκολη υπόθεση διότι κανείς δεν γνωρίζει τι θα γινόταν αν κάποιος άνθρωπος κατά κανόνα καλοκάγαθος κατακτούσε μια μέρα την εξουσία.

Η συντριπτική πλειοψηφία των ανθρώπων του πλανήτη είναι παγιδευμένοι στη δίνη του ολοκληρωτισμού της αναγκαστικής τήρησης νόμων και πλαισίων επιβαλλόμενων από τα πάνω. Το γεγονός ότι οι εξουσιαστές του πλανήτη, και ιδιαίτερα εκείνοι που κατέχουν όπλα μαζικής καταστροφής και ισχυρό στρατό, αποτελούν προφανέστατα την εκδήλωση της κακής πλευράς του ανθρώπου με αποτέλεσμα η μεγάλη μάζα να προσπαθεί να επιβιώσει αλληλοσπαρασσόμενη, δεν σημαίνει καθόλου ότι ο άνθρωπος είναι

φύσει κακός. Μία τέτοια παραδοχή, η οποία πραγματοποιείται από την πλειοψηφία των ανθρώπων του δυτικού κόσμου προκειμένου να δικαιολογήσουν την υποταγή τους στο παγκόσμιο καταπιεστικό σύστημα, είναι μάλλον αφελής. Είναι διαφορετικό να τονίζει κανείς την ύπαρξη ρίσκου σε μια απόπειρα επαναστατικής αντίδρασης λόγω της ισχύος του αντιπάλου και εντελώς διαφορετικό να ενσωματώνει στη σκέψη του την κυρίαρχη επιταγή των καταπιεστών.

Από την άλλη, δεν μπορούμε να πούμε ότι ο άνθρωπος είναι φύσει καλός, διότι αν ήταν έτσι τότε μάλλον δεν θα είχαμε φτάσει ποτέ στο σημείο να ανεχόμαστε το 3% του πλανήτη να κυβερνά το υπόλοιπο 97% και ακολούθως να απολαμβάνει αντίστοιχο ποσοστό του παγκόσμιου πλούτου. Η αδράνεια των πολλών και καταπιεζόμενων δεν συνεπάγεται καλοσύνη ή κακία αυτών αλλά καταδεικνύει ίσως τον φόβο και την ενσωμάτωση στο σύστημα. Βέβαια, ας ελπίσουμε όπως και ο Noam Chomsky[3] ότι οι άνθρωποι επιθυμούν να είναι ελεύθεροι και να ελέγχουν τη ζωή τους και όχι να είναι καταπιεζόμενοι. Θεωρητικά, δεδομένου ότι οι καταπιεζόμενοι αποτελούν την πλειοψηφία, εάν το επιθυμούσαν και υπό τις κατάλληλες συνθήκες, θα διεκδικούσαν την ελευθερία. Το γεγονός ότι οι διεκδικήσεις, αν και υπαρκτές, δεν είναι επαρκείς, δεν μας επιτρέπει να διατυπώσουμε με απόλυτη σιγουριά ότι ο άνθρωπος από τη φύση του επιθυμεί να ελέγχει και να ορίζει ο ίδιος τη ζωή του ούτε όμως και το αντίθετο.

Ο Κροπότκιν ανατρέχει στους κανόνες της επιστήμης προκειμένου να κατανοήσει το τι είναι ο άνθρωπος, όπως έκαναν και οι Μπακούνιν και Προυντόν. Θεωρεί ότι ο άνθρωπος αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του υλικού κόσμου και ότι η κοινωνικότητα είναι μια βιολογική αναγκαιότητα στο πλαίσιο του συλλογικού αγώνα για την επιβίωση[4]. Ο Πρίγκιπας βασίστηκε στην επισήμανση του Δαρβίνου στο έργο του «Η καταγωγή του ανθρώπου», σχετικά με την πρακτική της αλληλοβοήθειας μεταξύ των ομοειδών όντων, για να συμπεράνει ότι αποτελεί τον κανόνα στη ζωή των έμβιων όντων. Υποστήριξε, συνεχίζοντας τη σκέψη

του Δαρβίνου, ότι η έννοια της αλληλοβοήθειας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εξελικτική διαδικασία, σε αντίθεση με τον ανταγωνισμό και τη σύγκρουση, βασιζόμενος στην παραδοχή ότι τα είδη που καταφέρνουν να επιβιώσουν είναι εκείνα που συνεργάζονται και όχι τα μεμονωμένα άτομα που ενδεχομένως να είναι δυνατότερα από τη φύση τους. Το γνωστό αυτό συμπέρασμα του μεγάλου αναρχικού στοχαστή απαντάει μέχρι και σήμερα και θα συνεχίσει να απαντάει στο μέλλον σε εκείνους που αρνούνται την ύπαρξη αυτού του στοιχείου ως επικρατέστερου στον άνθρωπο και εστιάζουν κυρίως στις ανταγωνιστικές και πολεμικές του τάσεις. Είναι εμφανές ότι η διαπίστωση της τερατώδους πλευράς ως επικρατέστερης στον άνθρωπο σε σχέση με τα ευγενή του αισθήματα, όπως υποστηρίζει και ο Χομπς, εξυπηρετεί τα συμφέροντα των καταπιεστών. Αναμφίβολα, στο πρόσωπο των λίγων ανθρώπων που κατέχουν την εξουσία στον πλανήτη, λόγω του γεγονότος και μόνο ότι την κατέχουν, παρατηρείται η πιο καταστροφική, σκοτεινή και θα λέγαμε «κακή» πλευρά του ανθρώπου, χωρίς να την αποδίδουμε στη φύση του.

Επομένως, το συμπέρασμα της φιλελεύθερης πλευράς στη νεότερη εποχή, ότι ο άνθρωπος είναι φύσει κακός και γι’ αυτό θα πρέπει να επιβάλλουμε κανόνες, νόμους, να χαράσσουμε σύνορα και να κατασκευάζουμε βόμβες, είναι απόλυτα στρατευμένος, διότι χωρίς αυτή τη διαπίστωση, η διατήρησή τους στην εξουσία θα ήταν αμφίβολη. Όταν λοιπόν τα κοινωνικά κινήματα «φωνάζουν» και υπερτονίζουν την απεριόριστη δύναμη των πολλών, στην ουσία στοχεύουν στην αφύπνισή τους με τρόπο ώστε να συνειδητοποιήσουν ότι δεν αξίζουν την τιμωρία του διαρκούς ελέγχου και της φυλάκισής τους και ότι παράλληλα οι κατέχοντες την εξουσία γίνονται «κακοί» επειδή διαφθείρονται από αυτήν. Η διατύπωση των ενστάσεων σχετικά με την ύπαρξη της εξουσίας σε κάθε πτυχή της καθημερινής ζωής των απλών και αν όχι καταπιεσμένων σίγουρα φυλακισμένων νοητικά ανθρώπων, είναι βάσιμες, όμως υποπίπτουν σε ένα σφάλμα. Η άσκηση εξουσίας στις διαπροσωπικές σχέσεις δεν αποτελεί απαραίτητα εγγενές στοιχείο του ανθρώπου. Ο τελευταίος είναι κατ’ ανάγκην κοινωνικός και χαρακτηρίζεται από το διαρκές ένστικτο της αλληλοβοήθειας με

σκοπό τη διατήρηση και την ευζωία, όπως περιγράφει ο Κροπότκιν. Άρα παρατηρούμε ότι η άσκηση εξουσίας των «από τα πάνω» διοχετεύεται ευθέως στην καθημερινή ζωή των «από τα κάτω» με τέτοιον τρόπο που οι τελευταίοι, ωθούμενοι στην εξυπηρέτηση ιδίων συμφερόντων, να ομοιάζουν νοητικά και συνειδησιακά με τους πρώτους: *«…όσο πιο εμφατικά επιβεβαιώνεται ο οικονομικός ατομικισμός τόσο αύξανε σταθερά η υποταγή του ατόμου στην πολεμική μηχανή του κράτους, στο εκπαιδευτικό σύστημα, στη νοητική πειθαρχία που απαιτείται για τη στήριξη των κρατούντων θεσμών κτλ.»*[5]. Το συμπέρασμα αυτό, έρχεται σε σύγκρουση με την παραπάνω άποψη του Χομπς ότι οι άνθρωποι οργανώνονται σε κοινωνίες, τις οποίες συντηρεί ο φόβος του κάθε ατόμου ότι δεν έχει άλλη επιλογή από το να συσσωρεύει δύναμη για να διασφαλίζει την αυτοσυντήρησή του, διότι αν δεν το κάνει ο ίδιος, θα το κάνει κάποιος άλλος και έτσι θα βρεθεί στο έλεος κάποιου άλλου.

Ταυτόχρονα ο Κροπότκιν, στην *αλληλοβοήθεια,* εστιάζει στο γεγονός ότι στην εποχή του οι απλοί άνθρωποι των τότε σύγχρονων κοινωνιών, δηλαδή εκείνοι που δεν κατέχουν την εξουσία, υπηρετούσαν κάποιες αξίες και αρχές όπως η αλληλοϋποστήριξη και η ομαδική συνεργασία, διαφοροποιούμενοι από το ατομικιστικό μοντέλο. Συνακόλουθα, αυτή τους η πρακτική συνέβαλε τα μέγιστα στην ίδια τη διατήρηση των κοινωνιών παρά το γεγονός ότι οι κυρίαρχοι θεσμοί καλλιεργούσαν ένα αξιακό σύστημα που εξυπηρετούσε τις ατομικιστικές ανάγκες του καθενός με στόχο την ισχυροποίηση των θεμελίων του συστήματος, το οποίο συγκροτούσαν. Η σύγχρονη πραγματικότητα δεν απέχει πολύ εάν σκεφτεί κανείς ότι οι σημερινοί άνθρωποι, προκειμένου να επιβιώσουν, είναι υποχρεωμένοι να λειτουργήσουν στο πλαίσιο του συντεταγμένου συστήματος είτε ασκώντας οι ίδιοι εξουσία είτε υφιστάμενοι την εξουσία τρίτων. Οποιαδήποτε πρακτική που κινείται προς την αντίθετη κατεύθυνση, μπορεί να νοηθεί μόνο στις σχέσεις των ανθρώπων στην καθημερινή τους ζωή και όχι στο πλαίσιο των υπαρχόντων θεσμών.

Για παράδειγμα, τα παιδιά, ως μαθητές ή φοιτητές,

αποκομίζοντας τις γνώσεις που μεταδίδονται από τους δασκάλους/καθηγητές, οι οποίοι με τη σειρά τους εκτελούν ένα ορισμένο πρόγραμμα διδασκαλίας/σπουδών, συμμετέχουν σε διαγωνίσματα και εξετάσεις που έχουν ανταγωνιστικό χαρακτήρα. Είναι γνωστό σε όλους, ότι η φιλοσοφία του εκπαιδευτικού συστήματος εστιάζει στην ανάδειξη των αρίστων, οι οποίοι βέβαια συνήθως επιβραβεύονται. Λέω συνήθως, διότι δεν ισχύει το ίδιο για τα παιδιά φτωχών οικογενειών ή για τα παιδιά από οικογένειες μη διαπλεκόμενες με την εξουσία, λόγω του γεγονότος ότι ξεκινούν από άλλη βάση. Παρόλα αυτά, τα ίδια τα παιδιά, πολλές φορές, βοηθούν αυτοβούλως το ένα το άλλο, λειτουργώντας συναγωνιστικά, αποδεικνύοντας ότι ο Κροπότκιν ίσως είχε δίκιο. Επιπλέον, στο θέμα της κεντρικής μεταναστευτικής πολιτικής, παρά το γεγονός ότι τα κράτη είναι οχυρωμένα και περιχαρακωμένα στα σύνορά τους, η πρακτική ενός σημαντικού μέρους των σύγχρονων κοινωνιών επιδεικνύει εντελώς διαφορετική στάση. Σήμερα, εκτός από τις πλέον επαναστατικές καταλήψεις στέγης για τους μετανάστες, ένα μεγάλο μέρος ελλήνων και όχι μόνο πολιτών, συνεισφέρει στον βαθμό που μπορεί στο έργο της στήριξης αυτών των ανθρώπων. Φυσικά, όπως λέει ο Κροπότκιν, δεν εξαγνίζεται κανείς με τη φιλανθρωπία. Όμως, το σύγχρονο παράδειγμα της βοήθειας απέναντι στους μετανάστες δεν μπορεί να απαξιωθεί με ευκολία καθώς αποτελεί ρωγμή στην κεντρική πολιτική του κράτους.

«*Η κοινωνία των ανθρώπων δεν έχει θεμελιωθεί πάνω στην αγάπη ούτε πάνω στη συμπόνια. Έχει βασιστεί στη συνείδηση της ανθρώπινης συντροφικότητας έστω και αν είναι ενστικτώδης*.»[6] Ο Κροπότκιν, θεωρεί ότι αν ο άνθρωπος θέλει να ζήσει μια ζωή, στην οποία θα ασκεί όλες του τις σωματικές, διανοητικές και συναισθηματικές δυνάμεις, είναι αναγκαίο να λειτουργεί με πνεύμα συλλογικό, ενδιαφερόμενος για τις κοινωνικές ανάγκες. Σε αντίθετη περίπτωση, ο άνθρωπος σκεπτόμενος εγωιστικά και με επίκεντρο την ικανοποίηση αποκλειστικά των ατομικών του απολαύσεων, θα οδηγηθεί στην καταστροφή. Είναι σημαντικό να επισημάνουμε, σε αυτό το σημείο, ότι ο πατέρας του αναρχισμού σε καμία περίπτωση δεν απαρνείται, όπως κάποιοι του

καταλογίζουν, την περίπτωση να οδηγηθεί ο άνθρωπος σε επικίνδυνα αυτοκαταστροφικά μονοπάτια εάν ενεργοποιηθούν τα κατώτερα ένστικτά του. Το σίγουρο είναι ότι όσο σχετικές και να είναι οι έννοιες του καλού και του κακού, άνθρωποι που εκμεταλλεύονται άλλους ανθρώπους δεν μπορούν να νοηθούν σε μια κοινωνία με ελευθερία και ισότητα.

Τα φαινόμενα δείχνουν πως οι άνθρωποι, όντας ταυτόχρονα «καλοί» και «κακοί» δεν θα μπορούν να ζουν σε ελεύθερες κοινωνίες όσο υπάρχουν εκμεταλλευόμενοι. Με αυτή την έννοια, είτε έχουν μία «καλή» πλευρά από τη φύση τους είτε εκείνη καλλιεργείται μέσα από τη διαδικασία συγκρότησης των κοινωνιών, το ζητούμενο είναι να επικρατήσει της «κακής»… Τελικά, δεν έχει μεγάλη σημασία να ορίσουμε το τι είναι καλό και κακό όσο να προτάσσουμε την αποδέσμευση της κοινωνικής διαμόρφωσης από άκαμπτες θεωρίες που υποστηρίζουν το αμετάβλητο της φύσης μας και οι οποίες μας απογοητεύουν και μας αδρανοποιούν. Τίποτα δεν είναι απόλυτο, πόσο μάλλον η κατεύθυνση της κοινωνικής κίνησης. Φαντάζει ουτοπικό στα μάτια πολλών, διότι κανείς δεν μας έχει διδάξει τι υπάρχει πέρα από το κυρίαρχο. Αυτό είναι το ζητούμενο…

Σημειώσεις:

1. Πιοτρ Κροπότκιν, «Ηθική», εκδόσεις ΝΗΣΙΔΕΣ
2. Πιοτρ Κροπότκιν, «Αλληλοβοήθεια – Ένας παράγοντας της εξέλιξης», εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ
3. Νυκτεγερσία, μέρος τρίτο, «Πανεπιστήμιο της βαρβαρότητας», Μάιος 2010, σελ 70
4. Κώστας Γαλανόπουλος, «Ο κόσμος όπως είναι», εκδόσεις ΣΤΑΣΕΙ ΕΚΠΙΠΤΟΝΤΕΣ.
5. Πιοτρ Κροπότκιν, «Ηθική», εκδόσεις ΝΗΣΙΔΕΣ
6. Πιοτρ Κροπότκιν, «Αλληλοβοήθεια – Ένας παράγοντας της εξέλιξης», εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 18

Ένα βράδυ στη Βομβάη…

Νίκος Κουφόπουλος

Ξανα και παλι γεια χαρα, πώς ειστε, πώς περνατε;
Δωστε τα χαιρετισματα στο σπιτι σαν θα πατε.
Κι αν καποιος θελει από σας, να μαθει πώς περναω:
Ολα καλα. Λιγο δυσκολα, μα δεν τα παραταω.
Παραξενοι είναι οι καιροι, παραξενες οι μερες.
Μοιαζει λες και οι Κυριακες να εγιναν… Δευτερες.
Λοιπον ας μην κωλυσιεργω, ευθυς στο θεμα μπαινω,
και αν τα βρω καπου δυσκολα, απλο είναι: ξαναβγαινω.
Το θεμα μου;… Μισο λεπτο… μπερδευτηκα λιγακι.
Νομιζω ότι ηθελα να πω για ένα… κατσικακι,
που σωθηκε μονο αυτό σαν πηγε να τα φαει
ο λυκος ένα πρωινο, ανοιξη, μηνα Μαη.
(Στιχακι από την μπαντα μας είναι το τελευταιο,
χωρις το λυκο βεβαια. Όμως είναι σπουδαιο.
Η μπαντα μας; Η Alpha Bang. Ποιος δεν την ξερει ταχα;
θα σας μιλησω άλλη φορα. Τωρα αυτό μοναχα).
Ή μηπως δε γουσταρετε να λεω παραμυθια.
Ωραια λοιπον, τοτε κι εγω σας λεω την… “αληθεια”:
Η αληθεια είναι… μονο μιά, καποιες φορες είναι… δυο.
Και καποιες άλλες δυστυχως, καμια απ΄τις δυο.
Μας τι μας λες ρε φιλε μου, δικαιως θα σκεφτουνε
καποιοι από σας και με ένα… κλικ θα εξαφανιστουνε.
Όμως με αυτους που εχουνε υπομονη μαζι μου,
σε γλεντι θα τα πινουμε σαν ερθει η γιορτη μου.
Λοιπον θεμα πολιτικο, μεγαλο βαζω ευθυς,
και ο κάθε ενας από εσας ας είναι ειλικρινης:
(Ισως παρατηρησατε, αλλαξα και το μετρο,
στον ραπερ θελω να την βγω, τον φιλο μου τον Πετρο).
Νομιζετε πως καποιος άλλος από “πανω” θα μας σωσει,

ή μηπως πως όλα αυτά εχουνε πια τελειωσει;
Και αν εμεις μοναχοι μας, δεν αυτοοργανωθουμε,
παντα από πού… μας ηρθε θα ψαχνουμε να βρουμε;
Μοναχα αυτό το ερωτημα. Εσεις τωρα σκεφθειτε,
ή αν θελετε, ελευθερα, με άλλa ασχοληθειτε.
Και για να μην νομισετε πως ειμαι “κολλημενος”
και μονο για πολιτικη, να μιλαω ειμαι ταγμενος,
αμεσως τωρα θα σας πω μια συνταγη σπουδαια,
γλυκακι για να φτιαξετε, και να περνατε ωραια:
Εξι κουπιτσες ζαχαρη, και άλλες τρεις νερακι.
χυμο λεμονι άλλη μιση (τα κλεβουμε βραδακι,
απ’ τη λεμονια του γειτονα, αφου εχουν σαπισει,
και μαλλον ο φιλος γειτονας τα εχει παρατησει),
τελος μιση κουπα βαζουμε, βανιλια. Ξεκιναμε,
σε κατσαρολα όλα μαζι… ωχ, άλλο δε θυμαμαι.
Μα δεν πειραζει, τη συνταγη θα βρειτε αλλου ισως.
Μη νιωσετε τωρα γι΄αυτό, για μενα… αγριο μισος.
Η Βαβυλωνία, θα φερει σεφ με αστερια πεντε ή εξι,
και θα σας εχει ολημεριις μη σταξει και μη βρεξει.
Τις πιο ωραιες συνταγες, κολπα τα πιο ωραια.
θα σας θαυμαζουν ολοι, και θα ζηλευουν στην παρεα.
Για σημερα καπου εδώ λεω να σταματησω.
Παω βολτα στα Εξαρχεια. Λεω να περπατησω.
Ξερω πως περιμενετε, στιχακια μου να βαλω.
Χμ, οσοι γελουν ειρωνικα… κανουν κακο μεγαλο.
Αλλα ο μαγκας ποιητης, από τετοια δε μασαει.
Ριχνει το ποιηματακι του, και για μπυριτσα παει:

Ένα βραδυ στη … Βομβαη

Ένα βραδυ στη Βομβαη, με τον Ντιουαρς και τον Τζακ,
μπλεξαμε με καποιον Τζωνη, και γλιτωσαμε στο τσακ.
Ειχε γυρω του και αλλους, καποιον Χεηγκ, καποιον Καρντου.
Πλακωσε και καποιος ‘Ομπαν. Μας κυκλωσαν από παντου.

Η παρεα μας μεγαλη. Τα κοριτσια μας πολλα.
Η Αμπσολουτ, μια φιλανδεζα, με πανεμορφα μαλλια.
Η Στολινσκαγια ρωσσιδα, στα χειλη κοκκινο κραγιον

μας απάγγειλε με παθος, στιχους Φρανσουα Βιγιόν.

Παραδιπλα, η Καλλουα, μια μαυρη καλονη
φλερταρε τον Μπαλανταινς. Ηταν ομορφη στιγμη.
Τοτε ανοιξε η πορτα, μπηκε ο Ναπολεόν.
Γαλλος αυτος, αριστοκρατης. Ζουσε μονο στο παρον.

Ντανκερι λεγαν τον μπαρμαν, την βοηθο του Κουαντρω,
Το αφεντικο πιο περα, Τζιμ Μπιμ τον ελεγαν θαρρω.
Δεν θυμαμαι όμως άλλα, μαλλον ηπιαμε πολύ.
Ξυπνησα μετα δυο μερες, απ’ της Αψεντι το φιλι.

Υ.Γ. Εδώ ελευθερα Εξαρχεια…
nikos1789@gmail.com

Η Μεταλλαγή της Ευρώπης

Νίκος Ιωάννου

Από τη δεκαετία του 1990, η Ευρώπη έδειχνε πως θα είχε κάποιο σοβαρό πρόβλημα με τη διαχείριση της μετακίνησης πληθυσμών. Αυτή η εισροή εκατομμυρίων ανθρώπων από διαλυμένες παραδοσιακές κοινωνίες προς τις παλιές βιομηχανικές χώρες της Ευρώπης, σε συνδυασμό με την παγκόσμια οικονομική και πολιτική μεταλλαγή, συγκλονίζει τα θεμέλια της ατομικής ασφάλειας του Ευρωπαίου, μια ατομική ασφάλεια που διαμορφώθηκε μετά τον Β΄

Παγκόσμιο Πόλεμο ως το τέλος του 20^{ου} αιώνα.

Σε αυτή την κοινωνικοϊστορική διαδρομή μισού αιώνα παρατηρούμε τον παραγωγικό άνθρωπο που δημιούργησε η βιομηχανική εποχή να μεταλλάσσεται σε καταναλωτή απογυμνωμένο από την ευθύνη της παραγωγής. Σήμερα παρατηρούμε τον καταναλωτικό άνθρωπο να χάνει αυτή την ιδιότητά του και να αναρωτιέται ο ίδιος για τη σημασία της. Ποιος θα είναι ο σύγχρονος άνθρωπος που θα

συνοδεύσει την ιστορική διαδρομή του καπιταλισμού στη νέα, άγρια και παγκόσμια μορφή του; Ποιος θα είναι ο σύγχρονος Ευρωπαίος που θα πάρει μέρος σε αυτή τη νέα οικονομική και πολιτική εξέλιξη;

Στην πραγματικότητα, φαίνεται να αλλάζει αυτή ακριβώς η ευρωπαϊκή πολιτισμική ιδιότητα. Μοιάζει όχι και τόσο σημαντική για τον νέο καπιταλισμό. Η μικρομεσαία ευρωπαϊκή επιχείρηση χρειάζεται τον φρέσκο και πρόθυμο πληθυσμό για να επιβιώσει. Είναι η ελάχιστη προσδοκία μπροστά στον κίνδυνο να μετατραπούν τα αστικά βιομηχανικά συμπλέγματα σε αστικές ερήμους με εκατομμύρια ασκόπως περιφερόμενους ανθρώπους.

Η κεντρική παραγωγή πολιτισμικών αγαθών με τη μορφή εμπορευμάτων διέλυσε την τοπική-εθνική ταυτότητα, η οποία επανέρχεται σήμερα ως μια πολιτική οπισθοδρόμηση. Έτσι, η εθνική ταυτότητα παίρνει χρώμα ιδεολογικό, ναζιστικό και ο «συγχρωτισμός» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αποφεύγεται οριακά εφόσον οι φράχτες και το ΝΑΤΟ αποτελούν την απόδειξη μιας αυστηρά επιλεκτικής υποδοχής των προσφύγων και ταυτόχρονα της εργαλειακής χρησιμοποίησής τους από όλες τις πλευρές, με τρόπο που πηγαίνει τη μνήμη μας στην ακραία έκφανση (του Άουσβιτς), μιας πάντοτε υπαρκτής αντίληψης για τον άνθρωπο. Ο παγκοσμιοποιημένος ευρωπαϊκός καπιταλισμός αντιπαρατίθεται με τα νεοεθνικά αντανακλαστικά και επιλέγει μια εργαλειακή χρήση των προσφύγων, αφαιρώντας όλο το πλαίσιο δικαιωμάτων που θεσπίστηκε από τον Β΄ Παγκόσμιο και μετά. Έχουμε να κάνουμε με μια οπισθοδρόμηση που διαπερνά όλους τους τομείς:

- Απώλεια της δυνατότητας για ανάπτυξη της εθνικής παραγωγής και οικονομίας, πράγμα που γίνεται εμφανές ιδιαίτερα στις περιφερειακές χώρες μέσω της δημοσιονομικής κρίσης.
- Απώλεια της εγγυημένης ατομικής ασφάλειας όσον αφορά το επίπεδο διαβίωσης, δηλαδή το επίπεδο καταναλωτικής δύναμης.
- Η εθνική κυβερνητική εξουσία αντικαταστάθηκε από μια διεθνική αυστηρά οικονομοκεντρική κυβερνητική εξουσία

που, αντίθετα με τις διακηρύξεις του νεοφιλελευθερισμού, γίνεται ακόμη πιο γραφειοκρατική και απολύτως ελεγκτική προκειμένου να εξυπηρετήσει τα χρηματοοικονομικά συμφέροντα των παλαιών χωρών του ευρωπαϊκού καπιταλισμού.

- Μήπως δεν πρόκειται για οπισθοδρόμηση της επιστήμης, όταν ένα θεραπευτικό φάρμακο πωλείται π.χ. 15.308,80 Ευρώ (λιανική τιμή) που ανενδοίαστα αναγράφεται στο κουτάκι με 28 χαπάκια των 0,1 gr; Μήπως περιέχει το θεραπευτικό σάλιο κάποιου θεού ή πακτωλούς κρατικού και βρόμικου χρήματος που πρέπει να πολλαπλασιαστούν και να διατηρήσουν την κυριαρχία στον δημόσιο χώρο μιας συντεταγμένης φυσικής μειοψηφίας μαφιόζικου τύπου;
- Η οπισθοδρόμηση της οικονομικής θεωρίας εκφράζεται στις νεομαθηματικές επινοήσεις, είτε αυτές έχουν δεξιά (Ντράγκι, Λαγκάρντ) απόκλιση είτε αριστερή (Βαρουφάκης) απόκλιση. Οπισθοδρομούν, γιατί επιχειρούν να διατηρήσουν το υπάρχον με το βλέμμα στο παρελθόν. Αφαιρούν από το κάδρο της διανόησής τους την αμηχανία του σύγχρονου ατόμου μπροστά στα οικονομικά θεωρήματα. Αγνοούν την κατάρρευση των φαντασιακών σημασιών που δημιουργούσαν το σημασιακό πλαίσιο όχι απλώς του οικονομοκεντρισμού αλλά της ίδιας της παραγωγής και της οικονομίας.
- Ίδιου τύπου οπισθοδρόμηση παρατηρούμε και στην πολιτική θεωρία με νεομαρξιστικές επινοήσεις ακαδημαϊκών, προσανατολισμένες στην περίπτωση αριστερών κυβερνήσεων στην Ευρώπη και την ελπίδα να αντιπροσωπεύσουν με νέους, καλούς(!) αυτή τη φορά, όρους το ευρωπαϊκό δημοκρατικό κίνημα.

Η εισροή του χρειαζούμενου πληθυσμού στην Ευρώπη θα πραγματοποιηθεί σε μια αργή και τόσο αυστηρή διαδικασία, μέχρι που η Μεσόγειος να γεμίσει πτώματα, και θα πραγματοποιηθεί σε μια Ευρώπη που καμιά σχέση δεν θα έχει με την παλιά. Αυτό δεν αφορά στους νέους μόνο πληθυσμούς αλλά και στους παλιούς και έχει να κάνει με την οπισθοδρόμηση για την οποία μιλούμε. Είναι σαφές πως οι λεγόμενες ειδικές οικονομικές/παραγωγικές

ζώνες δεν μπορούν να περιοριστούν στη χρησιμοποίηση του νεοεισερχόμενου προσφυγικού πληθυσμού χωρίς να επηρεάσουν τον γενικό ευρωπαϊκό πληθυσμό.

Η παγκοσμιοποίηση της οικονομίας και της παραγωγής, καθώς και οι πολιτικές αποφάσεις των διεθνικών κέντρων εξουσίας, απέδειξαν με τον πιο εκκωφαντικό τρόπο ότι ελεύθερη αγορά δεν υπήρξε ποτέ στην ιστορία του καπιταλισμού. Πώς θα μπορούσε άλλωστε να υπάρξει ελεύθερη αγορά μεταξύ άνισων, αφού το δίκαιο και τους κανόνες ορίζει πάντοτε ο ισχυρός; Σήμερα, η αγορά της οικονομίας όχι μόνο ελεύθερη δεν είναι, αλλά δημιουργεί προνόμια αυτοκρατορικού χαρακτήρα, και με συμφωνίες όπως η TTIP έχουμε την απόλυτη οικονομική ζούγκλα.

Παράλληλα, ο πολιτισμός της βιομηχανικής/καπιταλιστικής δημιουργίας που ανέδειξε τον παραγωγικό άνθρωπο και μετέπειτα τον καταναλωτή, μεταλλάσσεται σε έναν πολιτισμό της διεκπεραίωσης, ενός πρακτικισμού από τον οποίο απουσιάζει το περιεχόμενο, και αντί αυτού εμφανίζεται ένα πηλίκο ή το αποτέλεσμα κάποιας πρόσθεσης ή αφαίρεσης.

Σε αυτή την πραγματικότητα της οπισθοδρόμησης εισέρχεται ο (κατά το πλείστον) δυτικότροπος προσφυγικός πληθυσμός, ο προς εγκατάσταση μετανάστης.

Στον αντίποδα της ρατσιστικής διαχείρισης του προσφυγικού, έχουμε ένα τεράστιο κίνημα αλληλεγγύης, το οποίο εξαντλείται (χωρίς να υποβαθμίζεται η σημασία του) και αυτό στη διεκπεραίωση αυτών που τυπικά επιτάσσει το νόημα του ανθρωπισμού. Δεν τίθεται με διακριτό τρόπο το πολιτικό αίτημα της ένταξης του πρόσφυγα στον δημόσιο χώρο με ίσους όρους. Έτσι, έχουμε μια αλληλεγγύη μεταξύ άνισων ατόμων, μια δυσάρεστη στο βάθος κατάσταση που θα απαλυνόταν με την ανάδειξη του συγκεκριμένου πολιτικού αιτήματος.

Η Ευρώπη μεταλλάσσεται μέσα σε ένα περιβάλλον πολιτικού εκβιασμού και σπρωξίματος για μια θέση στο τεντωμένο σκοινί ασκήσεων ισορροπίας του παγκόσμιου καπιταλισμού. Η κοινωνική

και πολιτική διάλυση εκφράζεται στους αλλεπάλληλους κλυδωνισμούς του υπόρρητου αποθεματικού εξουσίας που το έθνος-κράτος καρπωνόταν αριστοτεχνικά – πράγμα που μάλλον δεν ισχύει στο νέο καθεστώς των υπερεθνικών οικονομοκεντρικών εξουσιών που στηρίζονται κατά βάση σε έναν τύπο ανθρώπου που πλέον δεν υπάρχει και πιθανότατα να μην υπήρξε ποτέ. Το αποκοινωνικοποιημένο άτομο του νεοφιλελευθερισμού έμεινε από νόημα, και στην καλύτερή του εκδοχή εμφανίζεται να αυτοκαταναλώνεται – αρκεί ένα ζάπινγκ σε όλη την ευρωπαϊκή τηλεόραση για να το διαπιστώσουμε ή μια ματιά στην εμπορική ανάπτυξη του “Do it yourself”.

Ποιο θα είναι το νέο πολιτικό ον της μεταλλαγμένης Ευρώπης; Το ευρωπαϊκό οικονομικό και πολιτικό σύστημα εξουσίας αδυνατεί να αναπαράγει τον πολιτικό λόγο της δικαιολόγησής του. Έτσι, αδυνατεί και να παράγει πλέον τον οποιοδήποτε πολιτικό λόγο, ο οποίος δύναται να παραχθεί από τις χιλιάδες σύγχρονες κοινωνικές δικτυώσεις, και παράγεται επί του συγκεκριμένου μεν, σε ένα πλαίσιο άμεσης δημοκρατίας δε. Δεν επιζητεί κανείς από αυτό το μεγάλο δημοκρατικό ρεύμα να αντιπροσωπευθεί ούτε να αντιπροσωπεύσει, παρά μόνο γελοίοι επίδοξοι ηγέτες πιθανών νέων εκλογικών αναδύσεων.

Η μεταλλαγή της Ευρώπης αποκαλύπτει κρυφές, αθέατες πλευρές της κοινωνικής ζωής με δυσάρεστες συγκρούσεις, καθώς έρχονται τα πιο χαμηλά κίνητρα στην επιφάνεια του κοινοβουλευτισμού. Παράλληλα, αναδύεται μια νέα ευρωπαϊκή κουλτούρα που δεν παγιδεύεται στην οπισθοδρόμηση του εθνικού – τοπικού, ούτε ακόμη στην οπισθοδρόμηση του νέου οικονομικού ευρωπαϊσμού, αλλά επεκτείνεται πέρα από αυτά τα πολιτισμικά σύνορα. Είναι η διαμόρφωση μιας δημοκρατικής κουλτούρας, πέρα από τις εθνικές μορφές ζωής. Πέρα από την Ευρώπη του παρελθόντος και πέρα από την Ευρώπη του σήμερα.

Περιοδικό Βαβυλωνία #Τεύχος 18

“Είναι όμορφη η Γαλλία” – Διάλυση του καταυλισμού προσφύγων στο Καλαί (Βίντεο)

Βίντεο του κινηματογραφιστή Stéphane Trouille για τη διάλυση της νότιας ζώνης του καταυλισμού μεταναστών και προσφύγων στο Καλαί της Γαλλίας (της λεγόμενης “Ζούγκλας” του Καλαί) που συνέβη τον περασμένο Μάρτιο.

[vimeo id=”168517780″]

Ο Stéphane Trouille είναι Γάλλος ακτιβιστής, κατά της παγκοσμιοποίησης, ανεξάρτητος κινηματογραφιστής και βρέθηκε μεταξύ των φετινών ομιλητών του B-FEST. Αποφάσισε να συμβάλλει στον αγώνα με την κάμερά του για μία κοινωνία με αλληλεγγύη ενάντια σε κάθε κυριαρχία. Μέρος της δουλειάς του βρίσκεται εδώ.

Reflections on Castoriadis and Bookchin

Yavor Tarinski

The primary threat to nature and people today comes from centralizing and monopolizing power and control.
Vandana Shiva[1]

Nowadays constantly we are being told “from above” that we don’t have a choice but to conform to the status quo. The dominant power institutions are doing everything they can to convince us that the solution to our social and environmental problems is going to be found in the very same policies that have created them in the first place. The T.I.N.A. narrative continues to dominate the mainstream discourse and the widespread consumerist culture, in combination with the long-lasting representative crisis, is infecting people’s imaginary with cynicism, general conformism and apathy.

But germs of other ways of thinking and living are trying to break their way through the passivity of present day logic. New significations that are going beyond the contemporary bureaucratic capitalist discourse, offering new sets of reasons and values, which to navigate societal life away from the destructiveness of constant economic growth and cynical apathy.

With popular dissatisfaction of the present order of things on the rise we can distinguish two significations that offer radical break with the present normality:

On the one hand, there is growing interest in political participation and direct democracy. Nowadays it is becoming almost unthinkable to think of popular unrest outside of the general frame of democracy: first, the demands almost always revolve around more citizen involvement in one form or another; second, the way of organizing popular struggle for a long time have overpassed the centralism of the traditional political organizations, insisting instead on self-organization and collaboration.

On the other hand, ecology is emerging as major concern and as an answer to the contemporary growth-based politico-economic model that is responsible for the creation of tangible environmental crisis and rapidly unfolding climate change. It is being expressed in the form of popular struggles against

capitalist extractivist projects, harmful to the environment, human health, as well as to local autonomy. It also takes the form of resistance to consumerist culture, both of whom boost innovative new theories like de-growth.

Amongst the diverse spectrum of thinkers that nowadays are developing these new significations we can distinguish Cornelius Castoriadis and Murray Bookchin as two of the most influential. Both emerged from the Left and through their thought, as well as activist practices, managed to overpass the ideological dogmas and to develop their own political projects, incorporating and advancing further direct democracy and ecology. It's not surprising that they collaborated in the journal *Society & Nature*, and later in its successor *Democracy & Nature*, until 1996, when a bitter conflict between the two emerged[2].

Nowadays their legacy is being carried on by social movements and struggles that place these two significations at the heart of their political activities. Castoriadis's thought was revitalized with the popular uprisings across Europe of the last years and especially with the so called "Movement of the Squares" (also known as The Indignados), that was driven not by "pure" ideologies but by passion for political action and critical thinking, while Bookchin's project is being partially implemented in practice by the kurdish liberation movement in the heart of the Middle East (most notably in Rojava), influencing it to such a degree that it completely abandoned its marxist-leninist orientation.

It must be noted that the target of the present text is not the development of a deep comparative analysis between the works of both of them, but instead an effort at underlying two elements of their thought that are especially actual for our current context and are charged with huge potential for change.

Direct Democracy

Both Castoriadis and Bookchin saw great liberatory potential in direct democracy and placed it at the heart of their political projects. They devoted great part of their writings on that matter, developing this notion beyond the frames set by traditional ideologies. In stark difference with authoritarian views, mistrusting society and thus calling to its subjection to hierarchical, extra-social mechanisms, on the one hand, and on the other, with such views that reject every form of laws and institutions, the two thinkers proposed the establishment of structures and institutions that will allow direct public interaction, while maintaining social cohesion through horizontal flow of power.

According to Castoriadis, the majority of human societies were established on the basis of heteronomy, which he describes as a situation in which the society's rules are being set by some extra-social source (such as the party, god, historic necessity etc.). The institutions of the heteronomous societies are conceived as given/self-evident and thus, unquestionable, i.e. incompatible with popular interaction. For him the organizational structure of the modern western world, while usually characterized as "democracy", is actually a liberal oligarchy, with some liberties for the people, but the general management of social life is being situated in the hands of tiny elites (Castoriadis. 1989).

For Castoriadis democracy is an essential element of the social and individual autonomy (the people to set their own rules and institutions), which is the opposite of heteronomy. What he called project of autonomy entailed direct-democratic self-instituting by the society, consisted of conscious citizens, who realize that they draw their own destiny and not some extra-social force, either natural or metaphysical (Castoriadis. 1992). I.e. in the hands of society lies the highest power that is: to give itself the laws and institutions under which it lives.

Castoriadis derives his understanding of democracy from the

classical meaning of the term, originating from Ancient Athens (demos/people and kratos/power). Thus on the basis of this he denotes the today's liberal regimes as non-democratic, since they are based on the election of representatives and not on direct citizen participation. According to him democracy can be only direct, thus incompatible with bureaucracy, expertism, economic inequality and other features of our modern political system (Castoriadis. 1989).

On more concrete level he suggested the establishment of territorial units with population of up to 100.000 people, which to self-manage themselves through general assemblies. For coordination between different such units he proposed the establishment of councils and committees to whom the local decision-making bodies to send revocable short-term delegates (Castoriadis. 2013, pp.42-43). Thus the power remains in the hands of the demos, while allowing non-statist coordination on larger scale.

For Bookchin too, the characterization of the today's system as a democracy was a mistake, an oxymoron. He reminds us that two centuries ago the term democracy was depicted by rulers as "mob rule", a prelude to chaos, while nowadays is being used to mask one representative regime, which in its essence is republican oligarchy since a tiny clique of chosen few rules over the powerless many (Bookchin. 1996).

Bookchin, like Castoriadis, based his understanding of democracy on the experience of the ancient Athenian politia. That is one of the reasons he placed so much attention on the role of the city (Bookchin. 1964). He describes how with the rise of what he called statecraft, the active citizens, deeply and morally committed to their cities, were replaced by subjected to parliamentarian rule passive consumers, whose free time is spent shopping in retail stores and mega malls.

After many years of involvement in different political movements, Bookchin developed his own political project,

called Communalism. Based on direct democracy, it revolves extensively around the question of power, rejecting escapist and lifestyle practices. Communalism focuses instead on a center of power, that could potentially be subjected to the will of the people – the municipal council – through which to create and coordinate local assembles. He emphasized on the antagonistic character, towards the state apparatus, that these institutions have and the possibility of them to become the exclusive sources of power in their villages, towns and cities. The democratized municipalities, Bookchin suggested, would confederate with each other by sending revocable delegates to popular assemblies and confederal councils, thus challenging the need of centralized statist power. This concrete model Bookchin called libertarian municipalism (Bookchin. 1996), which have influenced to a big degree Abdullah Öcalan and the Kurdish struggle for social liberation.

A distinguishing feature of Bookchin's vision of direct democracy in his communalism was the element of majority voting, which he considered it as the only equitable way for a large number of people to make decisions (Bookchin. 2002). According to him consensus, in which a single person can veto every decision, presents a danger for society to be dismantled. However, according to him, all members of society possess knowledge and memory, and thus the social collectivity does not have interest in depriving "minorities" of their rights. For him the views of a minority are potential source of new insights and nascent truths, which are great sources of creativity and progress for society as a whole.

Ecology

Ecology played major role in the thought of the two big philosophers. Both of them however viewed it in stark contrast from most of the environmentalists of their time (and of today as well). Unlike the widespread understanding of nature as a commodity, as something separated from society, Castoriadis

and Bookchin viewed it in direct link with social life, relationships and values, thus incorporating it in their political projects.

Castoriadis argues that ecology is, in its essence, a political matter. It is about political choices for setting certain limits and goals in the relationship between humanity and nature (Castoriadis. 1993). It has nothing to do with science, since the latter is about exploring possibilities and giving answers to specific questions and not about self-limitation. However, Castoriadis urges for mobilizing science's resources for exploring nature and our impact on it, but he remains firm that the choice that will be made in the end will be in its essence a political one.

Therefore the solutions that should be given to every ecological crisis should be political. Castoriadis remains critical of the green parties and the parliamentary system in general, since through the electoral processes it strives at "liberating" the people from politics, giving it instead solely in the hands of professional "representatives". As a result of this the people are left to view nature in de-politicized manner, only as a commodity, because of which many contemporary ecological movements deal almost exclusively with questions about the environment, disconcerned with social and political matters.

Following this line of thought it comes as no surprise that Castoriadis remains critical towards the rear occasions when big green movements and parties are coming up with proposals of political nature for resolving the environmental crisis (Castoriadis. 1981). This is so, because most of the time, although their political proposals revolve around more popular participation – for example green parties that have come up with proposals for sortition and rotation of their M.P.'s, more referendums etc. – they are still embedded in the contemporary parliamentary regime. Being advocate of direct democracy, Castoriadis believes, that single elements of it,

being embedded in the representative system, will loose their meaning.

Similarly to him, Bookchin also links the ecological sphere with the social one and politics in general. For him nearly all of the present ecological problems result from problems deeply rooted in the social order – because of which he spoke about social ecology (Bookchin. 1993). Ecological crises couldn't be neither understood nor much less resolved if not linked to society, since economic, cultural, gender and other conflicts in it were the source of serious ecological dislocations.

Bookchin, like Castoriadis, strongly disagreed with environmentalists who looked to disconnect ecology from politics and society, identifying it instead with preservation of wildlife, wilderness or malthusian deep ecology etc (Bookchin. 1988). He insisted on the impact on nature that our capitalist hierarchical society is causing (with its large scale, profit-driven, extractivist projects), thus making it clear that unless we resolve our social problems we cannot save the planet.

For Murray Bookchin the hierarchical mentality and economic inequality that have permeated society today are the main sources of the very idea that man should dominate over nature. Thus the ecological struggle cannot hope for any success unless it integrates itself into a holistic political project that challenges the very source of the present environmental and social crisis, that is, to challenge hierarchy and inequality (Bookchin. 1993).

Conclusion

Despite the differences and disagreements between them, Castoriadis and Bookchin shared a lot in common – especially the way they viewed direct democracy and ecology. Their contributions in these fields provided very fertile soil for

further theoretical and practical advance. It is not by chance that in a period in which the questions of democracy and ecology are attracting growing attention, we listen ever more often about the two of them.

These concepts are proving to be of great interest for increasing number of people in an age of continuous deprivation of rights, fierce substitution of the *citizen* by the *consumer*, growing economic inequalities and devastation of the natural world. Direct democracy and ecology contain the germs of another possible world. They seem as two of the best significations that the grassroots have managed to create and articulate as potential substitute to the rotting ones of hierarchy and commodification which dominate and destroy our world today.

Bibliography:

Bookchin-Öcalan correspondence
Bookchin, Murray. Ecology and Revolutionary Thought (1964)
Bookchin, Murray. The Communalist Project (2002)
Bookchin, Murray. The Crisis in the Ecology Movement (1988)
Bookchin, Murray. What is Communalism? (1996)
Bookchin, Murray. What is Social Ecology (1993)
Castoriadis, Cornelius. Democracy and Relativism (2013)
Castoriadis, Cornelius. From Ecology to Autonomy (1981)
Castoriadis, Cornelius. The Project of Autonomy is not Utopia (1992)
Castoriadis, Cornelius. The Problem of Democracy Today (1989)
Castoriadis, Cornelius. The Revolutionary Force of Ecology (1993)
Castoriadis, Cornelius. Worker Councils and the Economy of the Self-managed Society (1972)

Notes:

[1] Stephen Spencer, Race and Ethnicity: Culture, Identity, and Representation (2014). Routledge p.204
[2] https://www.democracynature.org/vol3/biehl_bookchin.htm

Η ελληνική μετάφραση του κειμένου δημοσιεύεται στο **Ουλαλούμ**.

Αριστεράς Εγκώμιον – Σχετικά με την Ελληνική Κοινοβουλευτική Αριστερά

Μπάμπης Βλάχος*

ΜΕΡΟΣ Α: ΟΙ ΙΔΕΕΣ

Οπωσδήποτε η Αριστερά που εξακολουθούν να ονειρεύονται οι περισσότεροι, κρυφός πόθος και γέννημα της όψιμης

Νεωτερικότητας και κυρίως του 20ου αιώνα, θα σου πουν ότι δεν είναι αυτή που κυβερνά στην Ελλάδα ή αυτή που αντιπολιτεύεται στα διάφορα δυτικά κοινοβούλια. Πράγματι. Αυτή είναι η Κοινοβουλευτική Αριστερά. Βασικός μέτοχος των ολιγαρχικών καθεστώτων της Δύσης. Και που για ευνόητους λόγους εξακολουθούν όλοι να τα αποκαλούν «δημοκρατία» (πάει με το γραμμάριο, «περισσότερη» ή «λιγότερη»), όπως αυτοαποκαλούνται και οι Βορειοκορεάτες και οι Άραβες και όλοι. Όχι τόσο ως ένα φόρο τιμής στις αστικές επαναστάσεις που τα καθιέρωσαν κάποτε, όσο ως εμπέδωση της περιφρόνησης που τρέφουν τα καθεστώτα και οι κυβερνήσεις για τους εξαρτημένους πληθυσμούς τους. Τους πελάτες.

Εξάρτηση, που στη Δύση σφραγίζεται (γιατί στην Ασία έχουμε επιπλέον τις θεοκρατίες και τους Πατέρες-μονάρχες πλην των γνωστών Πολιτικών Γραφείων) με την εργαλειοποίηση κι εμπορευματοποίηση επί παντός. Προπάντων του προϊόντος-Εαυτού, εν μέρει μόνο αφόρητος. Και βέβαια, της εξ αυτού Επικοινωνίας. Πρωτίστως δηλαδή, από τον πολυδιαφημισμένο αλλά ακόρεστο Ατομοκεντρισμό, το καμάρι-επίτευγμα του ευρωπαϊκού, ενός

«προηγμένου» κατά τα άλλα σε σημείο παρακμής κι απόγνωσης πολιτισμού. Και πάντως δέσμιου, ενός ανεπανάληπτου στην πρόσφατη ιστορία της δύσεως Ολοκληρωτισμού: της οικονομίας, εννοείται. Καθότι, παρά την πρωτοφανή υλική αφθονία, αντί να αυτονομηθεί ο παραγωγός της, «αυτονομήθηκε» Εκείνη.

Κι έχεις και την… Αριστερά να πολιτεύεται, ακολουθώντας εν τέλει (πιστά κιόλας) τις επιταγές του ολοκληρωτισμού της Οικονομίας – πάντα έτσι έκανε. Ακόμη κι όταν σκέφτεται –όχι πια– ως «προοδευτική» μαρξίστρια, αντιπαλεύοντας δήθεν τη νεοφιλελεύθερη επικράτεια της Απολυταρχίας. Κι ονομάζοντας «νεοφιλελεύθερο» το ό,τι να ’ναι μπας και το ξορκίσει… αναπαράγοντάς το – μια και αρμοδιότητά της θεωρεί την επικράτηση του κρατισμού και του ελέγχου. …Το οιοδήποτε (αντικρατιστικό) φάντασμα την κοιτάζει αγριωπά μέσα από τον καθρέφτη ως δίδυμο είδωλό της – ως το απαραίτητο συμπλήρωμά της. Πρόκειται βέβαια για καθεστωτικά, και εν τέλει κατ’ επάγγελμα ψέματα –δηλαδή κερδοφόρα στα ζητήματα εξουσίας–, για συμπαιγνία συμφεροντολόγων και… επιστημόνων του οιουδήποτε τυχάρπαστου deal – είναι τα Οικονομικά επιστήμη; Ούτε καν ανάλογα τη σχολή και το στρατόπεδο… Άλλωστε ούτε καν ένας Piketty ή ένας R. Gordon δεν μπορούν να το ισχυριστούν –όπως το… προεξόφλησε «επιστημονικά» ο Marx–, πόσο μάλλον να το θεμελιώσουν. Και ήδη η αθεράπευτη κρίση Υπερσυσσώρευσης του 2008 το απέδειξε. Πώς το ένα χέρι νίβει τ’ άλλο. Πώς το κερδισμένο χρήμα, το κατ’ άλλους «κλεμμένο», δεν έχει επίθετο. Είναι ***και*** ιδιωτικό ***και*** κρατικό. Κι όχι βέβαια… «Δημόσιο». (Κάπως όπως δεν υπάρχει «δημόσια» τηλεόραση. Παρά μόνο κρατική. Για όσους κάνουν ότι δεν αντιλαμβάνονται την εξ αρχής θεμελιώδη διαφορά.)

*

Στην Ελλάδα, πάντως, όταν λέμε Αριστερά εννοούμε ΚΚΕ. Το αναγνωρισμένο. Κυρίως λόγω του αίματος που χύθηκε κάποτε. (Και βέβαια του ανελέητου κυνηγητού από Τάγματα Ασφαλείας, κυνηγούς κεφαλών και δωσίλογους της φύσει και θέσει ξενόδουλης Δεξιάς –που ως γνωστόν, μάλλον συνεργάστηκε παρά Αντιστάθηκε τότε–,

τους αιμοβόρους αποικιοκράτες τύπου Τσόρτσιλ, και οπωσδήποτε τις μετεμφυλιακές κυβερνήσεις με τις εξορίες και τα «κοινωνικά φρονήματα» – αυτά που αγόρασαν πλέον… οι τράπεζες! Τη δραματουργία της Ήττας.) Αλλά και της παράδοσης. Όλα τα κόμματα της αριστεράς και τα κομματίδια συνεχίζουν, σχεδόν έναν αιώνα τώρα, να ετεροκαθορίζονται από τη «λογική» αυτού του κόμματος. Η δήθεν «ανανεωτική» Αριστερά, η δυτικότροπη (που απλώς πήρε εργολαβία πιο σύγχρονους τομείς, την εκπαιδευτική κουλτούρα και τις τέχνες, το εισαγόμενο μεταμοντέρνο, «ειδικευμένη»… στα ευρωπαϊκά προγράμματα), αλλά και οι τέως μαοϊκοί, και μεγάλο μέρος των ψηφοφόρων των εν συνεχεία αετονύχηδων του Πασόκ από αυτή τη μήτρα προέκυψαν.

Έτσι, το φαινόμενο του μεταπολιτευτικού Κνίτη (καμία σχέση με τα έπη – κληρονόμησε μόνο τη λύσσα για αδυσώπητες ιεραρχίες, την «πρακτορολαγνεία» των πατεράδων του) ήταν και είναι μοναδικό για δυτική χώρα. Ενώ όχι του Δαπίτη. Και δεν θα ήταν υπερβολή να λέγαμε ότι δεν υπάρχει μεγάλη ελληνική εταιρεία και σίγουρα τηλεοπτικό κανάλι, εταιρεία δημοσκοπήσεως και μεγάλο ΜΜΕ, που να μην έχει για διευθυντή ή έστω διευθυντικό στέλεχος έναν Κνίτη – τέως, το πιθανότερο. Τώρα πια και η κυβέρνηση της χώρας. Ακόμη και οι τέως (και νυν!) τροτσκιστές, παρότι κάποτε κυνηγήθηκαν και δολοφονήθηκαν από αυτήν την εγκληματική για την αριστερή της αντιπολίτευση μηχανή, περίπου την ίδια γλώσσα συνεχίζουν να μιλάνε. Ακόμη και ουκ ολίγοι, δραστήριοι και μαχητικοί «αντιεξουσιαστές».

Παρότι αυτή η μηχανή εδώ και σχεδόν έναν αιώνα (μάλιστα και πριν το 1924 που «επανιδρύθηκε», με τους Ζαχαριάδηδες και τους λοιπούς που κατέφθασαν απ’ τον κατεστραμμένο ελληνισμό της Ανατολής κι αφότου οριστικά μπολσεβικοποιήθηκε –ίσως το πιο σταλινικό κόμμα της Δύσεως πριν και χωρίς τον Στάλιν–, και που συν τω χρόνω εκτελούσε πλέον μονάχα τις Έξωθεν, κτηνώδεις για τους ντόπιους κι αλλοπρόσαλλες συνήθως εντολές, ακόμη και τις εικαζόμενες!: τότε που ο Μουστάκιας-πατερούλης παράτησε οριστικά την Ελλάδα στο έλεος και τη λύσσα των Εγγλέζων –που ήδη διηύθυναν το κράτος της–, μέχρι να αναλάβει η

ψυχροπολεμική ωμότητα της Ουάσιγκτον), μεταξύ άλλων απομόνωσε, εκμηδένισε κι εξολόθρευσε, δολοφόνησε εκατοντάδες (πριν καν την ΟΠΛΑ και τους αδίστακτους κρετίνους «ανακριτές» και «πολιτοφύλακες»), μερικά από τα πλέον λαμπρά και προχωρημένα, αριστερόστροφα κι ελευθερόφρονα μυαλά που γέννησε η χώρα. Είτε ήσαν εργάτες, είτε τα πλέον μαχητικά στοιχεία του ριζοσπαστικού Μεσοπολέμου. Γιατί στην Ελλάδα (όπως και στην Ισπανία και τη Γαλλία) η μεγάλη ριζοσπαστικοποίηση του πληθυσμού των πόλεων προϋπήρξε του Πολέμου. Ιδίως από τον Μάρτιο του 1935 έως τα μεγάλα γεγονότα της Θεσσαλονίκης, Μάιο του 1936. Όπου το Κ.Κ. –όπως πάντα, όπως και σήμερα– καθήλωνε εν τέλει τους μάχιμους και τα γενναία ξεσπάσματά τους… Μέχρι να φθάσουν στο σημείο οι σταλινικοί στην Αθήνα και την Ακροναυπλία, ακόμη και να επευφημούν τις αρχικές πολεμικές επιτυχίες των Ναζί – «σύμμαχοί τους» στην αρχή του Πολέμου!

*

Ενόσω λοιπόν ο Άρης, παρά τη δυσαρέσκεια και την καχυποψία του Κόμματος, θα οργάνωνε από το μηδέν το αγροτικό Αντάρτικο και την επική εθνική Αντίσταση, οι κομισάριοι της Αθήνας ευτυχώς θα αγνοούσαν ή θα παράβλεπαν την πηγαία κι ***από τα κάτω*** *αυτο-οργάνωση/αυτο-διαχείριση* πολλών ορεινών περιοχών (έτσι κι αλλιώς ξεχασμένες από το κράτος). Που βέβαια μπορεί να μην έφτασαν σε ριζοσπαστικότητα τα χωριά της Καταλωνίας και της Αραγωνίας του ’36-’37, όμως ήδη απ’ το ’43 ξεπέρασαν (φερ’ ειπείν με την ψήφο των γυναικών) συντηρητισμούς αιώνων, ακόμη και των μεγάλων πόλεων. Τη στιγμή μάλιστα που το ΕΑΜ (κατά τον Πυρομάγλου) είχε μόνο 10% κομμουνιστές στις τάξεις του, και ουκ ολίγους «δημοκράτες» γενικώς, ο δε Άρης –υπεράνω των άκαπνων ιδεολογιών στο βουνό, πολλοί και γνωστοί στρατιωτικοί διοικητές του ΕΛΑΣ υπήρξαν ακόμη και βασιλόφρονες– εύκολα φορούσε τη χλαίνη της νέας Εθνεγερσίας, πράγματι, του αληθινού πατριώτη, καλύπτοντας έτσι την πρότερη έλλειψη πολιτικού βίου των συντηρητικών κατά βάση και αγράμματων χωρικών στους οποίους απευθυνόταν. Γιατί ο Άρης πάνω απ’ όλα, σ’ αυτούς τους ακραίους ιδεολογικά καιρούς, διέθετε –σίγουρα μορφωμένος– το

σπάνιο χάρισμα του Πολεμιστή – αυτό καλλιέργησε. Αυτή τη σύνθεση από ένα βαθύ (αδιαπραγμάτευτο δηλαδή) αίσθημα μεγαλόπνοης Ελευθερίας, που φέρει για να υποφέρει κανείς –εξ ου και τον… υβρίζανε ως «αναρχικό» και «συμμορίτη», αν και καθ' όλα αρχηγικός και εκτελεστής μιας ανελέητης πειθαρχίας–, αλλά κι από μια *υπό δοκιμήν* «αφοβία» θανάτου, ο απόλυτος συνδυασμός. *Ο* τζόγος! Όχι αυτόν που χειρίζονται οι σύγχρονοι επιχειρηματίες κι επενδυτές για να τη βρίσκουν. (Ή κάποιοι αφόρητα εξουσιολάγνοι σημερινοί κυβερνητικοί, που μόνο η χαρτοπαιξία φαίνεται τους «συγκίνησε» στον πρότερο βίο τους.)

Κι ωστόσο ακόμη κι αυτός, ειδικά αυτός, που θα μπορούσε μετά τις νίκες στην εχθρική Πελοπόννησο (κι αντί για τη δόλια «εξορία» του από την ηγεσία στην Ήπειρο) να 'χε πάρει και την Αθήνα –ο ΕΛΑΣ εκείνη την περίοδο είχε συγκριτικά με κάθε άλλη εμπλεκόμενη στον Πόλεμο χώρα, μακράν τη μεγαλύτερη πολιτικο-στρατιωτική Ισχύ, σχεδόν απόλυτη για κίνημα Αντίστασης–, ώστε να περιορίσει τους αδίστακτους Βρετανούς (που φιλοδοξούσαν να μετατραπούν σε χειρότερους κι απ' τους Γερμανούς κατακτητές) στη θάλασσα, απεδείχθη λίγος μπρος στο Κόμμα. Μέχρι τις τελευταίες του πορείες-περιπλανήσεις δεν έλεγε να χωνέψει την κομματική απόρριψη. Άλλος θα τη θεωρούσε τιμή του. Περίμενε μάταια ένα χαρτί, που θα τον έστελνε συστημένο στις υποτιθέμενες (υπό διαμόρφωση) «σοσιαλιστικές» χώρες. Δέσμιος εν τέλει τουλάχιστον δύο, ισχυρών ψευδαισθήσεων. Και για τις δύο Ορθοδοξίες…

Γιατί από την άλλη ως γνωστόν, παρασεβόταν το παπαδαριό και τους αντιστασιακούς μητροπολίτες (πολύ αυστηρός με τους χωριανούς και τους αντάρτες αν δεν τους τιμούσαν), όχι τόσο για λόγους «λαϊκισμού» όπως ειπώθηκε, για να κάνει τη δουλειά του, όσο γιατί ευφυώς αναγνώρισε, μέσω παράδοσης, την πρόσδεση του ξεχειλίζοντος λαϊκού στοιχείου της χώρας στην Ανατολή, και πιθανώς χωρίς να το συνειδητοποιεί τη σχετική ομοιότητα και συνέχεια αυτών των δύο μεγάλων της εποχής ιδεολογικών ρευμάτων: του (Ορθόδοξου) Χριστιανισμού και του (Κομμουνιστικού) Κολεκτιβισμού…

Και βέβαια η Αριστερά (αν και συντριπτικά δυτικότροπη πια και στο περίπου άθεη) εξακολουθεί να σέβεται την Εκκλησία και τη λαϊκότητα της θρησκευτικής παράδοσης, κυνικά πλέον. Για λόγους εξουσίας, τελετουργίας και λαϊκισμού. Άλλωστε, στην πρώτη συνέλευση της πρώτης Κυβέρνησης του Βουνού, στις Κορυσχάδες το 1944, και δοξολογία γίνεται και Εθνοσύμβουλοι είναι οι μητροπολίτες Κοζάνης και Ηλείας… Άσε που, αυτή η μοδάτη στις μέρες μας (από όλους) μπουρδολογία/μαϊντανολογία περί «Λαϊκισμού» προϋποθέτει ως πεποίθηση, αφενός τη ριζική ανικανότητα του πληθυσμού να πολιτεύεται *από μόνος του*, αφετέρου τη σαφή αναγνώριση του κυρίαρχου Δυτικού/Νεωτερικού μοντέλου πολιτεύματος (της ανάθεσης), της κατ' όνομα «δημοκρατίας». (Εκλογές, με πολιτικά κόμματα των politically correct συμμοριών που αναδεικνύουν τα Μέσα. Κι αφού πρώτα έχουν δώσει το Ok οι «θεσμοί» κι οι Αμερικανοί – τότε οι Εγγλέζοι, προ του Brexit. Έτσι ώστε εν τοις πράγμασι να αποδειχθούν άξιοι υπάλληλοί τους. Καλή ώρα.) …Ούτε στ' όνειρό του δηλαδή, ο κυνηγημένος και σφαγιασμένος ελασίτης του '45 κι ύστερα, δεν θα οραματιζόταν ότι κάποιος… «διάδοχός» του θα επιχειρηματολογούσε επτά δεκαετίες αργότερα στη Βουλή απλά ως φοροτεχνικός.

*

Αλλά η παραδοσιακή και αναγνωρισμένη Αριστερά, η διαχωρισμένη αντιπροσωπεία της, ανέκαθεν αντέγραφε (και υπέγραφε), κατά τον χειρότερο μάλιστα τρόπο, και προπαντός αναπαρήγαγε τις δομικές λειτουργίες που υποτίθεται επεδίωκε –στα ψεύτικα τα λόγια τα μεγάλα– να γκρεμίσει. Πάγιο χαρακτηριστικό της. Ανέκαθεν ψόφαγε για διαπραγματεύσεις (ακόμη κι όταν δεν χρειαζόταν να τις κυνηγάει, στην Πλάκα ή το Κάιρο). Γιατί ψόφαγε για ***αναγνώριση***. Όχι την απλή, την ανθρώπινη. Αλλά τη συστατική της Εξουσίας, του στερητικού συνδρόμου που διακατέχει κάθε αστικό πολιτικό σχηματισμό. Αλλά και κάθε προσωπικά απαίδευτο και στερημένο. Γι' αυτό και θα 'λεγε κανείς ότι, παρά τις τεράστιες αλλαγές που έχουν συμβεί όλες αυτές τις δεκαετίες, το ΚΚΕ και οι παραφυάδες του, αφότου γίνονται Κόμμα, στην

ουσία δεν είχε «προδοτικές ηγεσίες». Ήταν και είναι, και όχι απλώς στα ιδεολογικά, *εν τη γενέσει του προδοτικό για τα απλά μάχιμα μέλη.* Και βέβαια, άξιο να το αντιγράφουν, σε σιδερένια πειθαρχία και τρόπο λήψης αποφάσεων κι οι δεξιοί και οι κεντρώοι κι οι ακροδεξιοί. Η Πλάκα, ο Λίβανος, η Καζέρτα και προπαντός η Βάρκιζα δεν ήσαν μόνο αποτέλεσμα της εγκληματικής κουτοπονηριάς και της αγραμματοσύνης, και βέβαια μέσω Ρούσου της Μόσχας, των Σιαντο-Ιωαννίδηδων. Κι ας εξυπηρετούσαν, καθότι περίεργες ως συμφωνίες, εκτός από τις ψευδαισθήσεις, τα ωμά συμφέροντα της νεόφερτης στην καπιταλιστική οικογένεια ρωσικής Γραφειοκρατίας…

Αλλά, όταν αναγνωρίζεις τον (χωρίς καμία σοβαρή λαϊκή στήριξη) παπατζή Παπανδρέου ή τον Σβώλο μπας και μαζί με τα ανδρείκελα αναγνωριστείς κι εσύ, το λέει δεν το λέει η αγγλόφιλη πλέον Μόσχα (ο Τσόρτσιλ πήρε το αεροπλάνο και πήγε στον Στάλιν τον Οκτώβριο του ’44 κατά την αποχώρηση των Γερμανών, για να «παρακολουθήσουν» από κοινού ειδικά το Ελληνικό ζήτημα!), εύκολα θα παραδώσεις ως σφάγιο στα Δεκεμβριανά, τουλάχιστον τον ανθό της ελληνικής νεολαίας. Στα μυδράλια των Βρετανών που, παρά τις «υποσχέσεις» βέβαια, μέχρι και τις αρχαίες κολόνες βομβάρδισαν – ενώ οι ναζί, όχι. Και μόνο για το άνισο εκείνο μακελειό και τη Βάρκιζα που προξένησε η ηγεσία του, και ο κατά διαταγή της ελλιπής «σιδερένιος» ιστός του (ρομπότ, κατά τον Στίνα), το ΚΚΕ και οι επάξιοι Συνεχιστές του κερδίζουν τον ανοξείδωτο τίτλο όχι απλώς του «φ ύ σ ε ι προδότη», αλλά και του Ιστορικού εξολοθρευτή των καλυτέρων…

Μόνο που η προδοσία, όπως οι περισσότεροι γνωρίζουν, αποτέλεσε και αποτελεί –και δεν το λέμε εδώ για τα επικά συμβάντα– συστατικό στοιχείο του Αριστερού ψυχισμού. (Όπως και η «πατροκτονία» – είτε ως αρχαία, είτε ως σταλινική είτε ως μοναρχική. Αυτό ισχύει ακόμη και για τον Κλάρα, με τον κούτβη γερο-δάσκαλο Π. Τζινιέρη όταν πέρασε στην αμφισβήτηση…) Ίσως γιατί η πρώτη ύλη της –και προϊόν της–, η Ιδεολογία (ως ψεύτικη «απαίτηση» του Καθολικού, η ψεύτικη συνείδησή του), είναι πολύ πιο ευάλωτη στα πάθη. Και στις ψευδαπάτες και τις

μεταλλάξεις. …Απ’ ό,τι ο Αρχηγός σε ένα καθαρά αρχηγικό κόμμα, ή τα ανταλλάγματα/συμφέροντα σε ένα άλλο. (Και έτσι, όπως μετά τη Βάρκιζα τα κομματικά στελέχη ξεχύθηκαν στις γειτονιές και τις επαρχίες να πείσουν τα υπό αγγλο-φασιστικό διωγμό μέλη και τους ελασίτες ότι η Συμφωνία αποτελούσε εν τέλει (!) «Νίκη του λαού», χωρίς βέβαια σύγκριση ή μάλλον εν είδει φάρσας, στις μέρες μας έχουμε τους κυβερνητικούς του Σύριζα να πουλάνε τρέλα και να ισχυρίζονται ότι το Μνημόνιο και τα άλλα που ψήφισαν είναι… διαφορετικά, καλύτερα κι απ’ τα προηγούμενα. Πουλάνε δηλαδή, ακόμη και τη Γελοιότητα… Διόλου τυχαίο ότι οι μεγαλύτεροι ψεύτες αυτής της κυβέρνησης –ώστε να το φχαριστιούνται κιόλας– είναι τέως κνίτες, ο Τσίπρας, ο Κατρούγκαλος και οι λοιποί.)

*

Αυτή λοιπόν η κατεξοχήν Θυσιαστική Μηχανή (το λέμε γιατί οι τωρινές νέες γενεές, λόγω πασοκικής/οικογενειακής κατεργασίας κι ευκολίας, σε γενικές γραμμές περίπου αφορίζουν, ακόμη και εν μέσω κρίσεως το νόημα της θυσίας, εννοούμε για τα Κοινά), κάποτε άλλοτε της Εσχατολογίας –όπως η αγαπημένη της θρησκεία– και πάντοτε *της μεγάλης Τάξης*, ήδη από το 1923 δρούσε απεργοσπαστικά και πυροσβεστικά. Γι’ αυτό δεν υπάρχουν τα κόμματα; Να καταστρέφουν τα τυχόν ανεξέλεγκτα έως επικίνδυνα κοινωνικά ρεύματα ει δυνατόν πριν καν αυτο-οργανωθούν. Ουκ ολίγα και ζέοντα πριν τον Πόλεμο. Άλλωστε ήδη από το 1920 σεβόταν (!) και κατέβαινε στις αστικοδημοκρατικές εκλογές – μη χάσει. Παρότι γεννήθηκε απ’ τα σπλάχνα του πολλά υποσχόμενου εκείνες τις εποχές εργατικού κινήματος… Και μετετράπη βέβαια σε ό,τι αρμοδιότερο αφότου έγινε Κόμμα, για να το τιθασεύσει και να το αφοπλίσει. (Γεγονός που συνέβη βέβαια *με όλα* τα κόμματα της Β΄ και της Γ΄ Διεθνούς, και στη Γερμανία –που έφτασαν να δολοφονήσουν τη σπουδαία Ρόζα– και στη Γαλλία και παντού). Τα παραδείγματα και τα ονόματα είναι πολλά. Κατάφερε να αποκλείσει, να γραφειοκρατικοποιήσει αλλά και να δολοφονήσει εκατοντάδες ευφυείς μη υπαλλήλους της Κομιντέρν… Αναφέρουμε ενδεικτικά, τον απεργό Παπανικολάου –των εργατών

του ηλεκτρισμού– που ξεφτίλισε το 1920 μέσα στην έδρα του στην Παλαιά Βουλή τον Βενιζέλο. Και τον δολοφονημένο αργότερα Κ. Σπέρα, πρωτεργάτη της μεγάλης απεργίας στα μεταλλεία Σερίφου. …Άλλωστε ο Ριζοσπάστης άργησε μια ολόκληρη μέρα να ανακοινώσει ότι ο θεάνθρωπος Λένιν ΑΠΕΘΑΝΕ. Δεν το πίστευαν στην Ελλάδα, το διέψευδαν. Σκέψου να το 'χαν γράψει και για τα Σοβιέτ, της πολυθρύλητης Οκτωβριανής επανάστασης. Ότι είχαν ήδη πεθάνει! – ότι χάθηκε ο έλεγχος από τη βάση. (Υποταγμένα ήδη απ' τους μπολσεβίκους – ήδη από το 1918.) Πολύ πριν την Κρονστάνδη και τον Μάχνο… Γιατί, για ποια εξωχώρια, off shore κι αταξική Ιδέα, για ποιον Παράδεισο, σφαγιάστηκαν, βασανίστηκαν και στερήθηκαν, τόσες και τόσοι χιλιάδες;… (Εκατομμύρια σε παγκόσμια κλίμακα. Παρακολουθώντας απληροφόρητοι την ωμή επιβολή ενός λενινιστικού κόμματος-Διοίκησης, που καταργούσε όχι μόνο τα σοβιέτ αλλά την ίδια τη σαρωτική επινοητικότητα της ρωσικής κοινωνίας.) Για να περνάει ο έλεγχος κι οι αποφάσεις απ' τους πολλούς σε κάποια, αμείλικτη βέβαια, «αριστερή» Γραφειοκρατία; Ή για να γίνει το χρήμα όπως η βία, μονοπώλιο του –ανατολικού είτε δυτικού– Κράτους. Εκτός κι απ' τη θεούσα «σιδερένια ή μη, αναγκαιότητα» της κρατικής μηχανής –απαραίτητη!–, που διαφημίζεται ότι φέρει… Ιδίως από τους νεοφιλελέδες που τη χρειάζονται κι ας λένε, όσο τίποτα, για να κάνουν τις δουλειές τους.

Η θλιβερή κι όχι και τόσο «τιμημένη» ιστορία του Κ.Κ. και των συνεχιστών του, φθάνοντας μέχρι και τον ολίγο από Σύριζα, ανήκει στην κλασσική σειρά κατά τον 20ο αιώνα των σχηματισμών (σ' όλη τη Δύση), που ξεκίνησαν κάποτε από κινήματα και ρεύματα για να εξελιχθούν σύντομα στον πλέον αρμόδιο κι αποτελεσματικό ελεγκτή/χειραγωγό τους. Και μέσα κι έξω απ' τη Βουλή, όλοι έχουν κάτι να θυμούνται, και στα πανεπιστήμια και στα συνδικάτα… Αλλά και ως καταθλιπτική εσωτερίκευση της ανημπόριας και του αδιεξόδου – για να μην πούμε κυρίως. Αυτό που είναι και το κύριο κατόρθωμα του Σύριζα στις μέρες μας. …Χώρια οι χωροφύλακες κι οι διαχρονικοί Μανιαδάκηδες. Χώρια τα ΜΑΤ.

Ειδικά η κομψευόμενη «αριστερή» σοσιαλδημοκρατία, ως Κεντροαριστερά, διαχειριστικός πρωταγωνιστής –όπως ο Ολάντ– των πλέον σκληρών προγραμμάτων (τώρα του «νεοφιλελευθερισμού»), είναι εδώ και δεκαετίες κύριος και βασικός εκφραστής όχι μόνο της Κεντρικής ευρωπαϊκής σκηνής –ίσως της μεγαλύτερης νόμιμης Συμμορίας στη νεώτερη ιστορία–, αλλά κυρίως του Ευρωπαϊσμού της προηγούμενης περιόδου, όπου ο καπιταλισμός τουλάχιστον έταζε! (ευημερία, αυτοκίνητα, σπίτια, καταναλωτικά αγαθά, περίπου για όλους.) Και που με τα ψέματα ως συνέχειά της τάζει, την αλφαβήτα του καπιταλισμού! την «ανάπτυξη», η γνωστή στην Ελλάδα «κοριτσίστικη», και διόλου φουκαριάρα ως… μπροστάρισσα των απειλούμενων μεσαίων στρωμάτων, αριστερά. Η απολύτως δυτικότροπη βέβαια, πλέον. Ως απόρροια και συνήθεια του ψέματος μέσω παρατεταμένου αμοραλισμού, χυδαιότητας και «ιδεολογικοποίησης» των πάντων, της εξουσίας συμπεριλαμβανομένης. Κυρίως. Αυτό που είναι η κληρονομιά του Πασόκ – αυτός είναι ο Σύριζα.

ΜΕΡΟΣ Β: Η ΕΞΟΥΣΙΑ

Μόνο που οι εποχές των Μαζικών (και όχι ατομοκεντρικών) «πρότζεκτ», των μεγάλων θρησκευτικού τύπου Ιδεολογιών, παρήλθαν ανεπιστρεπτί. Παρότι, και το Χρήμα και ο Ψηφιακός κόσμος θα ήθελαν ή μάλλον επιχειρούν (με την κυριολεκτική έννοια της επιχείρησης) να τις υπεραναπληρώσουν. Και πάντως αντάρτικο του Βουνού με καθαρό… αέρα, σίγουρα για τεχνικούς λόγους, δεν είναι δυνατόν να ξαναϋπάρξει. Ενώ αριστερά, όπως κι αριστερό πόδι ή χέρι κι αριστερός λοβός, σίγουρα θα συνεχίσει να υπάρχει.

Αν μη τι άλλο διότι η Αριστερά –εκτός από πρωταγωνίστρια στο κοινωνικό φαντασιακό–, ανέκαθεν λάτρευε και λατρεύει εν τέλει δύο από τους θεμέλιους πυλώνες των σύγχρονων καθεστώτων, το Κράτος και την Εργασία – αυτούς αναλαμβάνει. Στην Ελλάδα ιδιαίτερα, που το κράτος ανέλαβε κατ’ επανάληψη και τις υποχρεώσεις μιας καχεκτικής, «πονηρής» έως «αλητήριας» αστικής τάξης (σίγουρα επί Καραμανλή, δεν λέμε καν για τον Αντρέα – συνέχισε επί Κωστάκη…) που παρήγαγε παρασιτισμό, ο ρόλος της

αναγνωρισμένης Αριστεράς υπήρξε και συνεχίζει να είναι καθοριστικός για το καθεστώς. Αν και, άλλη η παλαιά Ηθική της εργασίας (εφαπτόμενη με τη μικροαστική) και άλλοι οι σημερινοί καιροί της πολύ μεγάλης ανεργίας, των νέων τεχνολογιών/τεχνικών και των προκλητικά εξωχώριων Κυβερνήσεων. Φερ' ειπείν, η «κυβερνώσα αριστερά» στην Ελλάδα –λες και θα μπορούσαν να υπάρξουν αριστερές κυβερνήσεις, εκτός αν εννοούμε τους… Εργατικούς, τον Ολάντ, τον Ομπάμα ή την απαξιωμένη γριά και συμφεροντολόγα σοσιαλδημοκρατία–, χρειάζεται για παράδειγμα, τίποτα δεν είναι δευτερεύον, για να οριστικοποιηθεί επιτέλους η χρήση-έλεγχος των καρτών (μέσω capital controls). Το απαραίτητο πλέον πρόγραμμα Ελέγχου του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού Ζητήματος… Από αυτήν την άποψη, ακόμη κι ένα καφενείο σαν τον Σύριζα χρειαζόταν, άξιος αντιγραφέας και συνεχιστής των ανταγωνιστών του, των «αντιπάλων» του όπως ισχυρίζεται (γιατί σ' αυτή τη δήθεν αντιπαλότητα κυρίως βασίζεται, έτσι εκλέγεται), ώστε το ΔΝΤ μετά τα πέτρινα χρόνια να απογειώσει μέσω Ελλάδας την κερδοφορία του – ώστε να… διδάξει ως Μαξίμου στις νέες (85% «ΟΧΙ» στο περιβόητο δημοψήφισμα), ατελείωτες πλην υπερήφανες γενεές «περιθωριοποιημένων» ***το έσχατο δουλοπρεπές υπαλληλίκι***. Και δηλαδή επιπλέον –ως άξιος και συμπληρωματικός συνεχιστής της ιστορίας του ΚΚΕ παρότι ολίγιστος–, την επιτυχή εκμηδένιση του πληθυσμού στα κρίσιμα. Είτε με κολαρίνες (με γραβάτες δηλαδή) είτε όχι.

Το σίγουρο είναι ότι αν είχαν παραιτηθεί το καλοκαίρι του 2015, όπως όφειλαν ως… αριστεροί, τα μέτρα που πέρασαν πρόσφατα το πιθανότερο είναι να μην είχαν περάσει με καμιά άλλη κυβέρνηση. Και άρα έχουν δίκιο όσοι ισχυρίζονται, ότι επειδή κανείς και καμία δεν αλλοιώνονται σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα από τον μικροκυτταρικό καρκίνο της Εξουσίας εκτός εάν ήδη τον φέρουν, ορισμένοι ήσαν ήδη περίπου δρομολογημένοι για να το «γυρίσουν», εννοούμε πριν τον Γενάρη του '15.

* * *

Τίποτα το φρέσκο λοιπόν, εκτός από το αίμα και τις αδιανόητες θυσίες, όπως τα ανεπανάληπτα συλλαλητήρια του 1943 (όταν οι Γερμανοί τόλμησαν να ζητήσουν, όπως κι αλλού, *επίταξη εργασίας*! – ο ίδιος ο Χίτλερ αναγκάστηκε να στείλει διαταγή υπαναχώρησης… Παρεμπιπτόντως, τώρα τους παρακαλάς!), αλλά και το ***από τα κάτω*** γιγάντειο αγροτικό Αντάρτικο, δεν αφέθηκε ούτε μπόρεσε να καρποφορήσει έξω από το Κόμμα και κατ' επέκταση από το ΕΑΜ. (Η παλαιά πουτανιά της αριστεράς να στήνει ώστε-να-διοικεί αμφιβόλου ταυτότητας μέτωπα – στην ανάγκη, ας είναι και με τους καραμανλικούς και τους ΑΝΕΛ, αρκεί να έχουμε την εξουσία. Μέχρι που να αρχίσει να μοιάζει ο ένας με τον άλλο…) Η λαϊκή δημιουργικότητα κατατροπώθηκε, από την Τάξη του Κόμματος – εκεί εθήτευσε. Μαντρώθηκε, ανείπωτη είν' η αλήθεια, η τραγικότητα. Με επικυρίαρχη τη θανατηφόρα, τη διπλά θυσιαστική, κι από τις δυο ορθοδοξίες, «κουλτούρα»… Η νεοελληνική περιπέτεια στις κρίσιμες εποχές δεν γέννησε όπως αλλού μια γνήσια αντι-κρατική παράδοση, αλλά την αντίθετή της. Ακριβώς διότι, λόγω ανταγωνισμού με την Ορθόδοξη Εκκλησία το Κράτος της, βάλε κι ότι ανήκε και ανήκει πάντοτε στους ξένους (και να τους το… πάρεις τώρα, όχι ότι θα στο «δίνανε», είναι αργά!…), ήταν και είναι αντικείμενο *πάθους* για τον ντόπιο. *Δηλαδή το… αγαπούσε. Και το μισούσε*. Εξ ου και η διαδεδομένη και μεγάλη διαφθορά-φοροκλοπή. Ενώ ο Δυτικός, ένα με το κράτος του, έχει να αμφισβητήσει κυρίως (παρά την «παγκοσμιοποίηση») την εσωτερίκευση, *τον Κρατισμό* του.

Τα φρέσκα κινήματα γι' αυτό, όπως το παλαιότερο Occupy Wall Street και τώρα το Nuit Debout, *δημιουργούν* και υπερασπίζονται κυρίως έναν (πρόσκαιρο έστω) ***Δημόσιο Χώρο.*** Γεγονός απαγορευμένο εδώ και χρόνια στις προηγμένες δυτικές κοινωνίες (αν μη τι άλλο λόγω των Μήντια). Μέχρι να 'ρθει ο Καμίνης να στον πάρει.

Και πάντως εκείνους τους κρίσιμους καιρούς, ο ντόπιος… ούτε ήξερε ούτε άκουσε για κάποιον Κώστα Παπαϊωάννου ή τον Κορνήλιο Καστοριάδη – αυτά αργήσανε. Το Mataroa σάλπαρε χωρίς… λαό, είχε επιβάτες του (εκτός από τους «γόνους») μονάχα εξαιρέσεις.

Γιατί η πλειοψηφία τότε κοιτούσε στην Ανατολή. Ενώ εκείνοι ονειρεύτηκαν την εξέγερση στη Δύση (αν και όχι όλοι)…

*

Η πρώιμη Μεταπολίτευση, η πανσπερμία της, μέχρι να εξαπλωθεί και να επικρατήσει η καθ' όλα Έρημος του Πασόκ (λαοφιλής βέβαια, με κινητή σκευή και Ιερό το χρήμα), ήταν η ώρα της απρόοπτης Ελευθερίας για την Ελλάδα. Άνοιξε σ' όλα τα μέτωπα τους ασκούς του μέχρι τότε κυνηγημένου Αιόλου. Γέννησε πολλές «αριστερές» (κάτι που ήδη είχε φανεί λόγω και των απέξω επιρροών κι από την προηγούμενη δεκαετία). Όλες τους όμως ως αιρέσεις της γνωστής ορθοδοξίας. Εκτός από ένα νεανικό και φρέσκο για τη χώρα κίνημα, το αναρχικό/αντιεξουσιαστικό, που θα καθορίζει τις εξελίξεις (τουλάχιστον στους νέους και τις νομοθεσίες) τις επόμενες δεκαετίες, σε κόντρα με τις κομματικές και ακομμάτιστες (περίπου «ψηφιακές») νεολαίες. *Μήπως και ξαναγίνουν οι ιδέες επικίνδυνες.* Δημιουργημένο εξ αρχής εξαιτίας και εναντίον των κομμάτων και των οργανώσεων της Αριστεράς. Λόγω και της… ηθικής της προϋπηρεσίας.

* * *

Άλλωστε, όσο η μηχανή του ΚΚΕ πάσχιζε για αναγνώριση, για τη «νομιμοποίησή» της από τους Βρετανούς, που σημαίνει ότι η ηγεσία του –η Κεντρική Επιτροπή έστω– όφειλε να παράγει πλέον «επαγγελματική «πολιτική» και θα πληρωνόταν γι' αυτό (ενώ αντίθετα η ανώριμη βάση του όφειλε απλώς να πειθαρχεί), τόσο περισσότερο οι διαπραγματεύσεις που διεξήγαγε –πέραν και της ανικανότητας των ηγεσιών, ως μία νέα, μη αναγνωρίσιμη από τα data των νικητών του Πολέμου, Μηχανή– ήσαν καταδικασμένες να παράγουν μόνο Βάρκιζες…

Πράγμα που ισχύει ως καρικατούρα μέχρι τις μέρες μας. Ο αριστερός ηγέτης ψοφάει για «κρίσιμες» διαπραγματεύσεις, θεωρώντας ότι ακόμη και σε απολιτίκ καιρούς –αφού αυτός γνωρίζει την *ό,τι να 'ναι* ιδεολογική αλήθεια– παράγει «υψηλή» πολιτική (περιφρονώντας εννοείται τους τρόπους λήψης

αποφάσεων), ότι… ρυθμίζει τις παγκόσμιες εξελίξεις, ενώ απλώς μετατρέπεται, έτσι πιο εύκολα, σε σκέτο υπάλληλο… Κάπως όπως οι Συριζαίοι νομοθετούν, εξυπηρετώντας εν τέλει ούτε καν το 1% της χώρας και του πλανήτη (ευγνωμονώντας το κιόλας, τον Βαρδινογιάννη για παράδειγμα). …Κάπως όπως ο Αϊνστάιν Σιάντος διόριζε τον εαυτό του αρχιστράτηγο στη μάχη της Αθήνας, στα Δεκεμβριανά, με τα γνωστά αποτελέσματα.

Βέβαια, η αλήθεια είναι ότι η κοινοβουλευτική Αριστερά, σε όλη της τη σύντομη ιστορική πορεία, σε αντίθεση με τα ελευθερόφρονα κι αυτόνομα κοινωνικά ρεύματα/κινήματα, ανέκαθεν λιγουρευόταν κι ερωτοτροπούσε ξεδιάντροπα με την Εξουσία. Το δήλωνε, δεν το ‘κρυβε. Και στη Β΄ και στη Γ΄ Διεθνή και πάει λέγοντας. Όχι μόνο όπως παλαιότερα (επί… «υπαρκτού» ή και γλυκανάλατου «σοσιαλισμού») για να την πάρει. Αλλά και παραμορφωμένη σε καλό κορίτσι –τύπου «Ευρωκομμουνίστρια»–, για να την… σαγηνεύσει. Εκεί κάπως το κουκούλωνε. Σαν τον κρυφό χουλιγκάνο του Κόμματος που μαχαίρωνε και δολοφονούσε τον αρχειομαρξιστή τη δεκαετία του ’20. …Άλλωστε, γίνεσαι βουλευτής, ακριβώς γιατί δεν πιστεύεις στην ικανότητα του πληθυσμού να αυτεξουσιάζεται. Και γνωρίζοντας ότι «εκπροσωπώντας» α π ο κ λ ε ί ε ι ς τον… υπόλοιπο πληθυσμό. Ότι πρόκειται δηλαδή για θέση ιδιαζόντως ατομιστική κι αντικοινωνική ειδικά στην εποχή μας!

Και το σίγουρο είναι ότι αυτή η «περιέργεια», η ακαταμάχητη έλξη που ασκεί η Εξουσία, ιδίως σε κάποιον που επιλέγει αυτό *το επάγγελμα* στα ολιγαρχικά καθεστώτα που ζούμε, τον καταργεί πάραυτα από αριστερό – ώστε να του μείνουν τουλάχιστον τα αριστερά χωροταξικώς έδρανα. Ο ίδιος το ξέρει, ή αργά ή γρήγορα το μαθαίνει. Με όποια δικαιολογία κι αν το κάνει (την επιβίωση, τη «συλλογικότητα» της παρέας, το… δίκαιο του «λαού», τη βαθιά σήψη και διαφθορά της αντίπαλης ομάδας συμφερόντων –των δεξιών και των «σοσιαλιστών»–, ή απλώς επειδή λόγω συγκυριών βρήκε ανοιχτή την πόρτα…, και εν τέλει χώνεται –«αρπαχτή»– για να γίνει σαν τα μούτρα τους, γιατί αυτό θα γίνει – υπάρχουν κανόνες). Παρότι δίνει δήθεν… «αληθινές»

μάχες. Κι ενόσω η σύνολη Εξουσία –ούτε καν προλαβαίνει να τη δει–, με παράδοση στη βελτίωση των μηχανών, προ πάντων δουλεύει ασταμάτητα. Τη θωράκισή της. Οι κανόνες δουλεύονται με 24ωρη φύλαξη, αν χρειαστεί και ψηφιακά.

Η δήθεν «νέα» Αριστερά, η δυτικότροπη (και δη των μεσαίων, κρατικοδίαιτων στρωμάτων) έγινε έτσι το απαραίτητο στολίδι του κυρίαρχου status, ακόμη και της Αγγελοπούλου, το φο-μπιζού της. Ο απαραίτητος εργάτης, ακόμη και οι Σόιμπλε το κατάλαβαν –άργησαν λίγο, οι Αμερικανοί είναι πιο γρήγοροι–, για τα άμεσα κέρδη και σχέδια της εν τω Ευρώ γραφειοκρατίας – χέσ' τα υπόλοιπα, ποιος ξέρει τι θα γίνει μεθαύριο… Κι ενώ, υποτίθεται, προοριζόταν (από την Αμερική) να αλλάξει τους «συσχετισμούς»…

* * *

Αφότου περάσαμε στη Νεωτερικότητα, κανένας άλλος πολιτισμός πλην του καπιταλιστικού, Δυτικού κι Ανατολικού, δεν μπόρεσε να επικρατήσει. Πολλώ δε μάλλον να κυριαρχήσει, να εξαπλωθεί. (Σίγουρα λόγω και της… συνέχειας, της καταγωγής των περισσοτέρων ρευμάτων της Αριστεράς από τον ιουδαιο-χριστιανισμό. Παρά τον μαχητικό «αθεϊσμό» των περισσοτέρων πρωταγωνιστών της.) Οι πλειοψηφίες, οι πληθυσμοί αυτόν τον αξιακό πολιτισμό θέλουν! Στις μέρες μας δε ακόμη περισσότερο. Όλοι γνωρίζουν τις νέες δυνάμεις «κατοχής» αλλά νιώθουν ανίσχυροι, ή μάλλον αθεράπευτα σαγηνευμένοι από έναν κάποιο τρόπο ζωής. Εξ ου και η αναμενόμενη, λόγω *και* μειονεξίας *και* ιδιοτέλειας, προσήλωση της Αριστεράς –σίγουρα το… βαρύ πυροβολικό του συστήματος στα κρίσιμα– στον αστικό κοινοβουλευτισμό. Στο ψητό. (Μιλώντας βέβαια για… «δημοκρατία», ή δήθεν για το έθνος.)

Γι' αυτό και σήμερα, παρότι πρόκειται για λίγες μόλις δεκαετίες πριν, οι βασικές αρχές-μηχανισμοί της, ήδη ηχούν σαν ψεύτικες στο χάος των ιδεοληψιών της (πλην της αυτο-οργάνωσης και της άμεσης δημοκρατίας), λες και πρόκειται –ήδη!– για… επιστημονική μελέτη *Περί την αριστερά… (*και *Περί τη δεξιά,* ως

εκ τούτου). Για σκουριασμένα λόγια. Ώστε να ανήκουν όλοι εν τέλει, και προπαντός να καταπίνονται, απ' τη μεγάλη χωματερή του Κέντρου. Φύσει ολοκληρωτικού πλέον. Στα ανακυκλούμενα σκουπίδια του.

Τα Nuit Debout ξεσπούν εναντίον της κοινοβουλευτικής Αριστεράς και των προσωπείων της. Και οι place de la Republique στεγάζουν ακόμη και τρελούς, δύσκολα όμως… επαγγελματίες/τυχοδιώκτες της «πολιτικής», που θα πληρώνονται γι' αυτό. Εκ των πραγμάτων μαθητευόμενους απατεώνες.

Αθήνα, Μάιος 2016

* *Συγγραφέας, μεταξύ άλλων, των πρόσφατων κειμένων «Η γοητεία του καπιταλισμού ή Περί κρίσεως» (εκδ. futura, 2011), «Ο ψηφοφόρος της Χρυσής Αυγής» (εκδ. Υπερσιβηρικός, 2013)* …

Πόλεμος, Βία και ο Επαναστατικός Ρόλος των Γυναικών στη Μέση Ανατολή

Ελιάνα Καναβέλη

Στις επαναστατικές διαδικασίες φαίνεται ότι ολόκληρη η κοινωνία, χωρίς έμφυλους διαχωρισμούς, συμμετέχει ενεργά σε αυτές. Αυτό ευτυχώς επιβεβαιώνεται μέσα από τις ιστορικές καταγραφές. Τα παραδείγματα πολλά. Οι γυναίκες της Παρισινής κομμούνας, οι γυναίκες του ισπανικού εμφυλίου, οι αντάρτισσες του ελληνικού εμφυλίου, οι γυναίκες Ζαπατίστας. Παρόλα, όμως, τα παραδείγματα έχουμε μια τάση όταν σκεφτόμαστε ή ακούμε για επαναστάσεις ο νους μας να πηγαίνει κατά κύριο λόγο σε άνδρες ή σε μεμονωμένες και αποσπασματικές από το σύνολο γυναίκες.

Όχι τυχαία. Είναι τόσο ισχυρές οι εικόνες που έχουν εδραιωθεί μέσα από την κυρίαρχη αφήγηση της ιστορίας, αλλά και μέσα από τα ΜΜΕ που δύσκολα μπορούμε να φανταστούμε γυναίκες σε ανάλογες θέσεις και γενικά τους ρόλους που μπορούν να διαδραματίσουν. Αν λοιπόν δυσκολευόμαστε να δούμε και να βρούμε ποιον ρόλο μπορει να έχουν οι γυναίκες σε μια επαναστατική διαδικασία σκεφτείτε πόσο μεγαλύτερη δυσκολία υπάρχει για να αντιληφθούμε τον επαναστατικό ρόλο των γυναικών ειδικότερα στη Μέση Ανατολή.

Πόσο μάλλον που εμείς εδώ στη Δύση δεν έχουμε βιώσει αντίστοιχες συνθήκες πολέμου. Οπότε με δυσκολία μπορούμε να αντιληφθούμε αυτό που συμβαίνει εκεί στην ολότητά του και στην πολυπλοκότητά του. Δεν έχουμε δει ανθρώπους δικούς μας να χάνονται σε συνθήκες πολέμου. Δεν έχουμε δει την ολοκληρωτική και συθέμελη κατάρρευση της ζωής μας. Όχι τουλάχιστον με τους ίδιους όρους και κάτω από τις ίδιες συνθήκες. Δεν έχουμε τα ίδια βιώματα και η βίωση με όρους πολιτικούς και όχι μόνο προσωπικούς δημιουργεί άλλες εμπειρίες και άλλες διαδικασίες.

Οι γυναίκες, λοιπόν, βρίσκονται στο προσκήνιο των επαναστατικών διαδικασιών και μάλιστα σε εκείνη την πλευρά του κόσμου που εμείς νομίζουμε ότι είναι κλεισμένες στα σπίτια, πειθήνια και υπάκουα υποκείμενα στις διαθέσεις των ανδρών, με καλυμμένα τα σώματά τους, ανίκανα και ευάλωτα να αντιδράσουν. Αγνοούμε, ίσως γιατί ποτέ δεν μας ενδιέφερε ουσιαστικά, ότι αυτές οι γυναίκες μπορεί να είναι μορφωμένες όπως και εμείς, να είναι εργαζόμενες αλλά και άνεργες, λεσβίες, τρανς, κουίρ, όπως και εμείς. Κυριαρχεί μια συλλογική αναπαράσταση που χάνει τα επιμέρους αλλά σημαντικά κομμάτια που συνθέτουν τις ζωές αυτών των γυναικών- οπώς και τις δικές μας.

Έτσι μπορεί να μας διαφεύγει ότι οι γυναίκες στη Μέση Ανατολή ήταν παρούσες σε όλες τις επαναστατικές διαδικασίες που συντελούνται τα τελευταία χρόνια εκεί. Στην Αίγυπτο, στην Τυνησία, στην Υεμένη, στο Μπαχρέιν, στη Συρία ήταν παρούσες διεκδικώντας μερίδιο στο δημόσιο χώρο και λόγο. Τα μέσα

κοινωνικής δικτύωσης ήταν ένα ισχυρό όπλο στα χέρια τους γιατί μπορούσαν μέσω αυτών να δημιουργήσουν διαδικασίες αλλά και να ακουστούν παγκοσμίως. Bloggers όπως η Leil Zahra Mortada πήραν μεγάλο ρίσκο προκειμένου να κρατάνε ενήμερο τον κόσμο για αυτά που συμβαίνουν στην Αίγυπτο.

Και όμως το γεγονός ότι αυτές οι γυναίκες είναι δυνατόν να εξεγερθούν φαίνεται να μας προκαλεί μια κάποια έκπληξη. Όπως μας εκπλήσσει όταν εικόνες γυναικών να κρατούν όπλα και να πολεμάνε φτάνουν στα μάτια μας. Ίσως γιατί αποδεικνύει έμπρακτα ότι σε τέτοιες διαδικασίες οι κυρίαρχοι ρόλοι και ταυτότητες χάνουν τη σημασία τους και επαναπροσδιορίζονται. Ίσως γιατί ξεπερνάει τους δικούς μας ρόλους εδώ στη Δύση. Για αυτό μάλλον δεν εκπλησσόμαστε από το γεγονός ότι με δυσκολία εμείς οι γυναίκες εδώ στη Δύση, συμμετέχουμε στα πάνελ εκδηλώσεων, με δυσκολία αξιολογούμαστε (από άνδρες) ως κατάλληλες να συμμετέχουμε σε διοικητικές θέσεις, σε κυβερνητικές θέσεις, ότι ο δημόσιος χώρος και λόγος είναι ακόμα όχι ένα τόσο γνώριμο περιβάλλον δραστηριοποίησης για τις γυναίκες και ότι μάλιστα η χρησιμοποίησή του κάποιες φορές στοιχίζει πολύ ακριβά σε κάποιες γυναίκες.

Αυτές οι κυρίαρχες αναπαραστάσεις που έχουμε εμείς, οι δυτικοί/ές, για αυτές τις γυναίκες, τις γυναίκες της Μέσης Ανατολής διαπερνώνται από το κυρίαρχο σύστημα έμφυλης εξουσίας και λειτουργούν με τρόπο καθοριστικό στη δημιουργία διαχωρισμών που στον πυρήνα τους έχουν έμφυλη χροιά. Γιατί διαφορετικά ίσως να μην αναρρωτιόμασταν για τον επαναστατικό ρόλο των γυναικών όχι μόνο εκεί αλλά παντού-να τον θεωρούσαμε δηλαδή εκ των ων ουκ άνευ. Όμως η θέση που βρίσκονται σήμερα οι γυναίκες σε παγκόσμιο επίπεδο αναδεικνύει την αναγκαιότητα της επισήμανσής του. Και αλήθεια ο επαναστατικός ρόλος των ανδρών ποιος είναι και πόσο διαφέρει από αυτόν των γυναικών; Πιθανότατα δεν διαφέρει καθόλου και επιτελείται με τους ίδιους τρόπους και όρους όπως έχουμε δει στις εικόνες και στα κείμενα από τη Ροτζάβα αλλά και από άλλα μέρη της Μέσης Ανατολής. Θα έλεγα λοιπόν ότι είναι αυτή η δίκη μας αδυναμία ίσως να δούμε

τις γυναίκες αυτές και όχι μόνο αυτές εντέλει εις βάθος ως ισότιμες με τους άνδρες συντρόφους τους. Είναι αυτές οι τόσο ισχυρές αναπαραστάσεις που λειτουργούν με τρόπο καθοριστικό στον τρόπο που προσλαμβάνουμε αυτές τις εικόνες.

Σε αυτές τις αναπαραστάσεις του ευάλωτου, παθητικού και υπομονετικού, καταπιεσμένου και συχνά αόρατου σώματος έρχεται να προστεθεί μια εικόνα παράταιρη, περίεργη που καταρρίπτει τα στερεότυπα και τις κυρίαρχες αναπαραστάσεις των δυτικών. Ξαφνικά η γυναίκα, κρατάει όπλο, φοράει στρατιωτικά ρούχα, πολεμάει επιδεικνύοντας θάρρος και δύναμη, στοιχεία κατ' εξοχήν συνδεδεμένα με τους άνδρες. Και όχι μόνο. Συμμετέχει στον δημόσιο χώρο αψηφώντας απαγορεύσεις που ενδεχομένως θα της στοιχίσουν ακριβά. Αλλά και εδώ στη Δύση θα μας έκανε εντύπωση αν οι γυναίκες προέβαιναν σε ενέργειες που θα αμφισβητούσαν τους έμφυλους κοινωνικούς επικαθορισμούς. Από την άλλη έχουμε τις εικόνες των ανδρών που μόλις έχουν σωθεί από ναυάγια στη Μεσόγειο κρατώντας τα παιδιά τους αγκαλιά να κλαίνε. Δυο εικόνες που δημιουργούν ρωγμές στο υπάρχον κυρίαρχο κανονιστικό πλαίσιο αξιών και αναπαραστάσεων. Και μπορεί να αναρωτηθεί κάποιος/α αν άλλαξαν οι ρόλοι εκεί και οι στυγνοί, άγριοι, σκληροί έχουν την εικόνα του ευάλωτου και οι γυναίκες από την άλλη έχουν την εικόνα της σκληρής μαχήτριας, της επαναστάτριας. Η απάντηση, βέβαια, δεν μπορεί να είναι μονοσήμαντη σε καμία περίπτωση γιατί έτσι θα χάσει την πολυπλοκότητα των ανθρωπίνων σχέσεων, των χαρακτήρων και των υποκειμένων. Οι άνθρωποι σε κρίσιμες στιγμές της ιστορίας τους, προσωπικής ή συλλογικής, καλούνται να επιτελέσουν πολλούς ρόλους, ξεπερνώντας κυρίαρχα πρότυπα και στερεότυπα. Και η πάλη, όπως και το κλάμα δεν είναι προνόμιο του άνδρα ή της γυναίκας. Είναι, όμως, τόσο ισχυρές οι αναπαραστάσεις που δύσκολα ξεπερνιούνται.

Οι γυναίκες στη Μέση Ανατολή βιώνουν το σύστημα της έμφυλης εξουσίας και τα παρεπόμενά του όπως τη βιώνουμε και εμείς εδώ και αυτό είναι το σημείο επαφής μας και το κοινό μας βίωμα. Αυτές, σε διάφορες ιστορικές στιγμές, ξεπέρασαν τους έμφυλα

προδιαγεγραμμένους ρόλους τους και αντιμετώπισαν κατάματα και ουσιαστικά την πατριαρχία. Η Ροτζάβα αποτελεί ένα πρότυπο παράδειγμα τέτοιων διαδικασιών, όπου οι γυναίκες διεκδίκησαν και κέρδισαν την ισότιμη αναγνώριση με τους άνδρες. Για τη θέση, όμως, της γυναίκας στη Μέση Ανατολή πρέπει να μας μιλήσουν όχι μια αλλά πολλές γυναίκες από εκεί. Οι δυτικοί/ές συνηθίζουν να μιλάνε εξ ονόματος αυτών των γυναικών για την καταπίεση, τη βία που δέχονται ξεχνώντας ότι και στις δικές τους χώρες οι γυναίκες καταπιέζονται, κακοποιούνται, βιάζονται, δολοφονούνται. Γιατί η πατριαρχία και το σύστημα της έμφυλης εξουσίας δεν γνωρίζει σύνορα, πολιτισμικά, εθνικά.

Αυτό που δείχνει το παράδειγμα της Ροτζάβα, στη Δύση δεν ξέρω κατά πόσο είναι εφικτό να εφαρμοστεί, γιατί αυτό προϋποθέτει μια συνολική επανεκτίμηση και αλλαγή των κυρίαρχων σχέσεων και ένα διαφορετικό τρόπο πολιτικής οργάνωσης. Σίγουρα, όμως, δεν θα ήθελα να μιλάμε για μια κοινωνία όπου το ένα φύλο είναι πιο δυνατό από το άλλο ή επιβάλλεται στο άλλο. Δεν θα ήθελα μια κοινωνία που δίνει ρόλους ανάλογα με το φύλο γιατί αυτό στην ουσία συντελεί στην περεταίρω χάραξη των διαφορών και των διακρίσεων. Ο δρόμος προς τη συλλογική ελευθερία είναι μακρύς και δύσβατος. Τα εμπόδια πολλά και η αναγκαιότητα τέτοιων παραδειγμάτων μεγάλη για να δείχνει ότι όλα είναι εφικτά όταν υπάρχει ουσιαστική θέληση για αλλαγή. Όταν τα ζητήματα της έμφυλης εξουσίας δεν αφήνονται σε ειδικούς/ές για να σχολιαστούν αλλά γίνονται καθημερινότητα μας. Όταν δεν τα κοιτάμε από μακριά θαυμάζοντας τα και εδώ επικαλούμαστε μια αδυναμία διαχείρισης από πλευράς γυναικών, ρίχνοντάς τους παράλληλα το φταίξιμο, στο να διαχειριστούν το χώρο που τους επιτρέπουν να έχουν οι άνδρες και τη συμμετοχή τους στις πολιτικές διαδικασίες χωρίς να ψάχνουμε τα βαθύτερα αίτια της μη συμμετοχής τους. Γιατί μετά το παράδειγμα της Ροτζάβα ή των Ζαπατίστας παραμένει εκεί που συμβαίνει και δεν μας επηρεάζει ουσιαστικά και σε βάθος. Είναι, τέλος, θέμα παιδείας και πολιτισμού ο σεβασμός και η ισότιμη συμμετοχή όλων των ανθρώπων ανεξαρτήτως φυλου, φυλής ή οποιασδήποτε άλλης διαφορετικότητας που δημιουργεί ρωγμές στην κανονικότητα.

Ο πόλεμος, κοινωνικός, εθνικός, οικονομικός αναδεικνύεται στις συνθήκες της μετανεωτερικότητας σε ένα σημαντικό παράγοντα για το ξεπέρασμα των έμφυλων κατηγοριοποιήσεων αρκεί να θέλουμε να τον δούμε ως τέτοιο. Στις συνθήκες αυτές, η αναγκαιότητα για την επίτευξη της ειρήνης προκύπτει να είναι μια συλλογική κοινωνική διαδικασία με την έννοια ότι οι γυναίκες δυστυχώς ή ευτυχώς δεν μπορούν να λειτουργήσουν από μόνες τους γιατί δεν είναι μόνες τους, με την έννοια ότι έχουν παιδιά, συντρόφους αρσενικού γένους και μάλιστα στις περισσότερες των περιπτώσεων δεν αμφισβητούν αυτές τις καταστάσεις ως παράγοντες που ενδεχομένως να είναι εξίσου καταπιεστικοί και ελεγκτικοί στις ζωές τους.

Εν κατακλείδι, το σύστημα των έμφυλων σχέσεων είναι τόσο πολύπλοκο που ο επαναστατικός ρόλος των γυναικών πρέπει να συναντιέται με αυτόν των ανδρών δημιουργώντας δρόμους όπου η αλληλεγγύη και η αυτοοργάνωση των ανθρώπων στην πράξη χωρίς διαχωρισμούς, έμφυλους, κοινωνικούς, οικονομικούς θα είναι πραγματικότητα. Οι γυναίκες εκεί και οι γυναίκες παντού συναντώνται σε ένα κοινό σημείο με τους άνδρες, στον δρόμο της πολιτικής και κοινωνικής απελευθέρωσης. Και αυτόν θα πρέπει να τον διαβούν μαζί…

Δελτίο τύπου – Ολοκληρώθηκε το 5ο B-FEST

Ολοκληρώθηκε το 5ο B-FEST, Αντιεξουσιαστικό Φεστιβάλ του Περιοδικού Βαβυλωνία.

Ευχαριστούμε όλες και όλους που με οποιονδήποτε τρόπο το στήριξαν, ακόμα και απλά με την παρουσία τους, καθώς και όλους τους ομιλητές και τα μουσικά σχήματα που μας τίμησαν με την

συμμετοχή τους! Ακόμα θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε ιδιαιτέρως την κολλεκτίβα ήχου “440 Sound Collective” που υλοποίησε το τεχνικό κομμάτι του φεστιβάλ διότι μετά την διεξαγωγή τεσσάρων B-FEST και εκατοντάδων ωρών ανιδιοτελούς εργασίας μας προσέφεραν φέτος ξανά την πολύτιμη βοήθεια τους ως συνεταιριστικό πλέον εγχείρημα.
Ζητάμε συγνώμη για τυχόν παραλείψεις, αστοχίες ή λάθη μας, που σίγουρα δεν έγιναν από πρόθεση και ανανεώνουμε το ραντεβού μας για το 6ο Β-ΦΕΣΤ, το 2017!

Εκτιμούμε πως το φετινό φεστιβάλ αποτέλεσε μια ολοκληρωμένη πρόταση απέναντι στο ψευδορεαλισμό της ”μη εναλλακτικής”. Ανακεφαλαίωσε τον πολιτικό στοχασμό και τα ερωτήματα του παρόντος. Επιχειρώντας να συμπυκνώσουμε τις νέες σημασίες και τα νοήματα του καιρού μας, προσπαθήσαμε να χαρτογραφήσουμε με ενάργεια τα πολιτικά αιτήματα του μέλλοντος με τρεις όρους.
-Κοινά αγαθά και αποανάπτυξη
-Ελευθερία χωρίς αποκλεισμούς
-Δημοκρατία χωρίς κράτος

ΤΟΝ ΔΡΟΜΟ ΤΟΝ ΑΝΟΙΓΕΙΣ ΠΕΡΠΑΤΩΝΤΑΣ

«Έληξε η αμφισβήτηση.
Αποφανατίστηκαν οι επαναστάσεις. Καταγγέλθηκε η απάτη κάθε «πρωτοπορίας».
Μια οργιαστική Σιγή βλάστησε σ’ όλες τις ρωγμές. Κοιτάξτε αυτούς τους νεαρούς των δεκαπέντε- δεκαεφτά χρόνων. Κοιτάξτε τους καλά.
…Κι αν ακόμα δεν είναι αυτοί οι Συναγερμός, θα έρθουν παιδιά, έφηβοι που θα είναι προορισμένοι για τον Νέο Λόγο…
Για λέξεις που ποτέ δεν διαπράχθηκαν, για νοήματα που ποτέ δεν ορθολογήθηκαν, για εικόνες που ποτέ δεν μιλήθηκαν. Φοβηθείτε τους»
Από ποίημα του Γ. Χειμωνά

B-FEST 2016 Θεμελιώνοτας την Ουτοπία.

*Υλικό απ΄το φετινό B-FEST μπορείτε να βρίσκετε στον ακόλουθο

σύνδεσμο που ανανεώνεται συνεχώς: B-FEST 5 (2016)